
Examensarbete för IT-pedagogprogrammet
vid
Institutionen för pedagogik - 2010

LÄRAREN OCH LÄRPLATTFORMEN
NÄR TRADITION UTMANAS AV IT

Daniel Andersson, Stina Hellberg, Mattias Karlander

HÖGSKOLAN I BORÅS
INSTITUTIONEN FÖR PEDAGOGIK

Sammanfattning

Arbetets art:	IT-pedagogprogrammet 180 högskolepoäng Examensarbete 15 högskolepoäng
Titel:	Läraren och lärplattformen – När tradition utmanas av IT
Engelsk titel:	The teacher and the learning management system – When tradition gets challenged by IT
Nyckelord:	Skola, lärare, utbildning, lärplattform, läraridentitet, yrkesidentitet, dator, IT, CMS, Course Management System, LMS, learning management system
Författare:	Daniel Andersson, Stina Hellberg & Mattias Karlander
Handledare:	Christer Wede
Examinator:	Jörgen Dimenäs

Bakgrund

Många gymnasieskolor i Sverige har infört eller är på väg att införa en lärplattform. Det finns dock sällan några riktlinjer till vad man ska använda lärplattformen. Läraren får friheten att använda plattformen till de ändamål som passar denna. Hur läraren ser på sitt uppdrag blir alltså väsentligt för hur lärplattformen används. Vi har därför valt att undersöka hur lärare ser på de nya möjligheter som lärplattformen ger.

Syfte

Undersökningen har haft som syfte att åskådliggöra hur lärarens yrkesidentitet utmanas av lärplattformen.

- Hur ställer sig lärarna till lärplattformens obundenhet i tid och rum?
- Hur ställer sig lärarna till att de inte längre är dominerande kunskapsförmedlare i skolan?

Metod

Vi har genomfört kvalitativa intervjuer på två gymnasieskolor i Västra Sverige. Totalt har vi pratat med sex lärare i ca 45 minuter vardera. Det insamlade resultatet har vi analyserat utifrån Gunnar Bergs teori om skolans uppdrag och skolors uppgifter.

Resultat

Vi har funnit att lärarna ser att vissa av deras yrkesuppdrag skulle påverkas av ett ökat användande av en lärplattform. Dessa tre uppdrag benämner vi som det ämnesförmedlande uppdraget, det socialiserande uppdraget och det kvalitetssäkrande och bedömande uppdraget. Vidare har vi funnit att lärarna inte vill använda lärplattformen för att ändra deras verksamhet utan enbart för att stödja de uppgifter de redan har.

Innehåll

Inledning	1
Syfte	2
Begreppsförklaringar	2
Bakgrund	3
Hur lärplattformar används	3
Vad som påverkar lärarnas användande	4
Lärplattformens design	4
Lärplattformens komplexitet	5
Lärplattformens tillämplighet	5
Lärares yrkesidentitet	6
Den traditionella yrkesidentiteten	6
Lärares nya verklighet	8
Pedagogiska möjligheter	9
Tid och rum	9
Kunskapsförmedling	10
Teori	11
Skolan som institution	11
Frimmet	11
Skolor som organisationer	12
Det outnyttjade frimmet	12
Hur vi använder denna teori	13
Metod	14
Metodologisk ansats	14
Genomförande	14
Intervjuguide	14
Provintervju	14
Intervjumiljö	15
Intervjumetod	15
Urval	16
Avgränsningar	16
Etik	16
Tolkning och analys av det empiriska materialet	17
Tillförlitlighet/Giltighet	18
Resultat	20
Tid och rum	20
Social utveckling	20
Betyg	21
Studier	22
Omogna elever	23

Kunskapsförmedling.....	25
Ny syn på kunskap.....	25
Samarbete	26
Diskussion	27
Ämnesförmedling.....	27
Social utveckling	29
Kvalitetssäkring och bedömning	30
Slutsats.....	32
Metoddiskussion.....	33
Val av metod.....	33
Val av verktyg	33
Provintervju	33
Urval	33
Intervjumetod.....	34
Etik.....	34
Litteraturlista	35
Bilagor	37

Inledning

Lärplattformen kommer med en rad nya möjligheter. Mycket av dess möjligheter är relaterade till dess obundenhet i tid och rum. Varje elev har fått en egen nyckel till det ”digitala klassrummet” och kan välja när denne är närvarande eller frånvarande. Vidare ger lärplattformen och dess nära koppling till Internet eleven tillträde till att upptäcka, formulera och dela sin kunskap med andra på en ny nivå. Detta kan bland annat innebära att nya källor tar plats i undervisningen. Det ger också eleverna en ny mötesplats för diskussioner och samarbete.

När skolan får tillgång till en lärplattform, bör frågan ställas hur väl den nya tekniken passar lärarens verksamhet och bild av skolans uppdrag. En lärplattform är ett mångsidigt verktyg med flera användningsområden. Både elever och lärare kan ha nytta av denna teknik och möjligheterna är många. Lärplattformen kan användas rent administrativt för att till exempel sprida information, men den kan också ses som ett pedagogiskt verktyg för att komplettera undervisningen. Lärarens användning av lärplattformen kommer starkt påverkas av hur denna upplever det nya verktyget i förhållande till sitt yrkesutövande.

Samtidigt som lärplattformen kan ses som ett verktyg för att underlätta en viss sorts pedagogik så finns det motsättningar mot den traditionella normen. Det finns en stark tradition i hur utbildning går till. Traditionellt befinner sig läraren och eleverna vid bestämda tidpunkter i klassrummet. Under lektionerna föreläser läraren, ställer frågor och delar ut uppgifter och material. Det är på lektionerna som eleven främst tillägnar sig ny kunskap. Dessa traditioner har funnits så länge att man ofta likställer undervisning med denna metod. Vårt problemområde handlar därför om hur lärplattformen påverkar denna tradition. Passar plattformen inte med lärarens yrkesidentitet och hur denne ser på sitt uppdrag kan man anta att möjligheterna med lärplattformen åsidosätts.

För att undersöka ovanstående problemområde har vi med vår undersökning fokuserat på lärares upplevelser av en lärplattform. Undersökningen har genomförts med hjälp av kvalitativa intervjuer med sex gymnasielärare på två skolor. Undersökningen har haft som syfte att åskådliggöra lärarnas tankar kring användning av lärplattformen och deras upplevelse av den som verktyg. Som blivande IT-pedagoger är det naturligt att vi har lagt fokus på de pedagogiska aspekterna och hur lärplattformen kan stå för ett nytt sätt att lära.

Syfte

Undersökningen har haft som syfte att åskådliggöra hur lärarens yrkesidentitet utmanas av lärplattformen.

- Hur ställer sig lärarna till lärplattformens obundenhet i tid och rum?
- Hur ställer sig lärarna till att de inte längre är dominerande kunskapsförmedlare i skolan?

Begreppsförklaringar

Yrkesidentitet

Vi har valt att använda ordet yrkesidentitet som ett centralt begrepp. Med detta avser vi hur läraren ser på sig själv i förhållande till uppdraget som denne har åtagit sig. Det handlar alltså om vilka uppgifter som läraren ser som sin plikt att utföra och vilka mål som denne prioriterar högst.

Lärplattform

En lärplattform är ett webbaserat multiverktyg med en mängd funktioner som ska kunna användas för skolans verksamhet. Med hjälp av lärplattformen kan lärare och elever kommunicera och dela dokument. Lärplattformen bör inte ses som ett enskilt verktyg utan som en samling av flera. Verktygen är många och brukar delas upp i två kategorier, presentationsverktyg och interaktionsverktyg.

Presentationsverktyg

Presentationsverktygen är till för att läraren på ett smidigt sätt ska kunna sprida information, till exempel anslagstavla och dokumentuppladdning.

Interaktionsverktyg

De interaktiva verktygen är till för kommunikation och samarbete i mellan lärare och elever. Exempel på dessa är diskussionsforum, chatt, bloggar och wikis.

Administration

Med administration menar vi sysslor som lärare har som inte är direkt kopplade till en pedagogisk tanke. Exempel på detta är att dela ut dokument, göra anslag, besvara mejl och annat av organisatorisk karaktär.

Kommunikation

När vi skriver om kommunikativ användning av lärplattformen så handlar det om att ett utbyte sker mellan två eller fler personer. Det kan då till exempel vara diskussioner på forum eller wikisidor.

Bakgrund

Vi genomgår just nu ett skede där allt fler skolor i Sverige skaffar sig en lärplattform. Bakom denna utveckling står att samhället har utvecklats och att skolan nu har satsat på IT för att anpassa sig till den nya verkligheten.

Hur lärplattformar används

Medan vi i Sverige använder oss av benämningen lärplattform så hittar man två olika namn för den samma i exempelvis amerikansk forskning, nämligen Course Management System (CMS) och Learning Management System (LMS). Teasley (2009) förklarar att de olika lärplattformarna under senare år har börjat gå över till att kalla sig för Learning Management System. Detta då inriktningen ändrats från att vara ett administrativt system till att i första hand bli ett verktyg för lärande.

Trots att många skolor idag har en lärplattform är användningen fortfarande begränsad. Ett flertal undersökningar har gjorts där man har undersökt i hur stor utsträckning lärplattformen används av lärare och vilka verktyg som är populära. Vovives (2007) menar att lärplattformen används på olika sätt av lärare i skolan. För det första ses lärplattformen som ett sätt att göra information tillgängligt, lärplattformen ses på så vis som ett digitalt dokumentskåp. Med det här användningssättet blir information och material mer tillgängligt men pedagogiken och upplägget runt undervisningen förblir den samma. Kurserna och materialet förändras då inte alls, utan det blir bara mer åtkomligt och hanterbart. Alternativet är att lärplattformen fungerar som ett verktyg för att utveckla innehållet i kursen. Man använder då en kombination av traditionell undervisning tillsammans med kompletterande och extra uppgifter via lärplattformen. Här är det inte bara läraren som står och undervisar, utan eleven får själv vara mer aktiv. Ett tredje sätt att använda lärplattformen på är att man helt byter ut vissa av momenten i klassrummet mot att göra dem via lärplattformen. Det kan t.ex. handla om att flytta diskussionen online eller att få respons via lärplattformen. Dessa kurser kallas för hybridkurser. Till sist skriver Vovives att man kan lägga utbildningen helt på distans. I det fallet är ofta lärplattformen själva grunden kurser utgår ifrån. Vovives uttrycker att det då är av stor vikt att läraren är kompetent inom både lärplattformen och i att instruera online för att kurserna ska vara av godkvalitet.

Vovives (2007) menar också att hur lärarna ser på plattformen ofta avgör hur de använder den. Skillnader mellan skolor och även lärare är därför vanliga. I ljuset av detta blir Teasleys (2009) undersökning mycket intressant. Teasley har utfört en undersökning där hon tittat på vad lärare och elever tycker om lärplattformar. Teasley har gjort det genom att utgå i från flera års insamlade enkätsvar på University of Michigan, och även ny data i från tretton andra skolor som alla använder samma lärplattform. Teasley har även jämfört enkätsvaren med loggdata på hur lärplattformen verkligen använts. Teasleys resultat tyder på att bara 3,5% av lärarna har använt lärplattformen i syfte att få mer tid till att jobba med kursinnehållet eller för att få mer tid till diskussioner. Även om de flesta lärare såg det som att lärplattformen minskar den administrativa tiden, och ger mer tid till kursmaterialet, så är det inte på det sättet de uppger att de använder plattformen. Loggdata över hur lärplattformen faktiskt används stämmer också överens med detta. De administrativa verktygen som kursplan och

inlämningsfunktion användes i större utsträckning än de interaktiva verktygen som chatt och diskussionsforum.

Lonn (2008) har undersökt vilka verktyg som lärare uppskattar, detta uppdelat efter administrativa och kommunikativa verktyg. De fann att de administrativa verktygen var både det som användes och uppskattades mest. De mer kommunikativa verktygen så som bloggar och forum används inte i lika stor utsträckning och de funktionerna var inte uppskattade av lärarna på samma sätt. Även Morgan (2003) har gjort en omfattande undersökning över hur lärare använder lärplattformen. I undersökningen använde man sig av en kvantitativ undersökning, kvalitativa intervjuer och granskning av lärplattformens användarloggar. Totalt så deltog närmare 900 lärare från flera olika skolor. I undersökningen så visade det sig att användandet av lärplattformar ökar snabbt, och att det användandet framförallt handlar om de administrativa verktygen. Användandet av de interaktiva verktygen ökar inte med samma frekvens. Morgans undersökning visar dock att de lärare som väl använder de interaktiva funktionerna använder dem i väldigt stor utsträckning. En stor andel av dessa personer ser det som att deras viktigaste användning av plattformen är för kommunikation med elever. Lärplattformen har på så sätt fört dem närmare eleverna.

Morgans undersökning visar också att lärarna börjar använda systemet för de administrativa fördelarna. I många fall så ledde dock användningen av dessa verktyg i förlängningen till förändringar i deras undervisande. Detta var inget planerat utan var en form av pedagogisk sidoeffekt enligt Morgan. Lärarna anpassar alltså sitt undervisningssätt till plattformens förutsättningar och pedagogik.

Många lärare säger sig ändå vara nöjda med sin lärplattform. Anledningen till det är enligt Lane (2008) att de är nöjda med funktionerna i sig. Det behöver inte betyda att de tänker på vilka pedagogiska fördelar och nackdelar som finns. De lärare som gör det och vill använda plattformen för att utveckla en mer innovativ pedagogik är också de som lättast blir frustrerade över systemets begränsningar.

Vad som påverkar lärarnas användande

Forskning visar på flera saker som påverkar lärarnas användande av lärplattformen. Nedan går vi först igenom forskningsfältets syn på problem med lärplattformens design och komplexitet. Trots att vi inte fokuserar på dessa faktorer så vill vi ändå redogöra för dem för att ge en mer heltäckande bild av problemområdet. Därefter går vi in på lärplattformens tillämplighet i skolan. Det är under denna rubrik vi kommer in på det perspektiv vi utför vår undersökning ifrån.

Lärplattformens design

Lane (2008) menar att genom hur lärplattformens system och gränssnitt är organiserat föreslås en viss sorts användning. Lane pekar på att oftast erbjuds en lista med olika verktyg, bland dessa väljer läraren var denne kan ”stoppa in” materialet för kursen. Detta får konsekvensen att undervisningen till och med kan bli än mer traditionell än innan, det blir en överföring av fördefinierad kunskap. Detta trots att läraren kanske använder sig av nyare pedagogiska former i klassrummet.

West (2006) anser att lärplattformen bör göras mer flexibel så att den kan anpassas mer till den individuella lärstilen hos läraren. Den pedagogiska förändringen som sker nu är ofta omedveten. Jafari (2006) har gjort en undersökning med syfte att ta reda på vad lärare, elever och administratörer vill få ut av en lärplattform. I artikelns sammanfattning skriver Jafari att pedagogiken glöms bort i lärplattformen. Han menar att designen av lärplattformen ofta saknar ett pedagogisk upplägg. Därför är han rädd att bara de mest motiverade lär sig med denna design. Detta talar för att läraren måste bli mer medveten om vad användningen av lärplattformen får för konsekvenser och göra mer aktiva val.

Det är ofta möjligt att själv förändra upplägget på många av lärplattformarna. Lane (2008) menar dock att det allt som oftast krävs mycket av läraren, både tekniskt kunnande och pedagogisk kreativitet. Läraren behöver också ha en förståelse för vad som faktiskt går att åstadkomma med en lärplattform. Därför använder de flesta lärarna lärplattformarna i sitt standardutförande även när de blivit mer bekanta med den. Lane menar vidare att lärarna ofta inte ens börjar tänka i sina egna banor utan fortsätter med samma användningsmönster oreflekterat.

Lärplattformens komplexitet

En annan sak som påverkar hur lärarnas användande av lärplattformen ser ut är hur svårförståelig plattformen är. Enligt Rogers (2003) finns det olika attribut som påverkar hur väl en ny innovation får fäste i ett samhälle. Ett av dessa attribut är komplexitet, alltså hur svårt det är att lära sig att använda den nya innovationen. Komplexiteten är ett hinder för många lärare när de ska börja använda sig av lärplattformen. En undersökning som West (2006) utfört visar att framför allt de lärare som inte är vana vid att använda teknik blev starkt påverkade av lärplattformens komplexitet. I dessa fall blir det ofta till ett hinder som i allra högsta grad påverkar lärarens fortsatta användning av plattformen.

Samarawickrema (2007) har gjort en undersökning som tyder på att det inte nödvändigtvis är de mest datorvana lärarna som i störst utsträckning använder lärplattformen. I undersökningen visar Samarawickrema att skillnader i mellan hur lärare tar till sig tekniken har att göra med motivation, inställning till att förändra och hur bra man är på att lära sig och tillämpa nya processer. Denna undersökning visar alltså att det ofta har mindre att göra med hur teknikkunnig man är.

Lärplattformens tillämplighet

Samarawickrema (2007) ser två attribut som är betydelsefulla för hur lärplattformar används av lärarna, dessa är kompabilitet och relativ fördel. Kompabilitet och relativ fördel är två uttryck som används i Rogers implementeringsteori. Rogers (2003) menar att kompabilitet handlar om ifall en innovation stämmer överens med ett samhälles värderingar och traditioner. Relativ fördel är hur bra en innovation upplevs vara på att lösa ett problem jämfört med om man använder en annan metod.

En fallstudie gjord av Samarawickrema (2007) på en skola i Melbourne, Australien visar på bristen av upplevd relativ fördel. Man fann att lärarna inte tycker att användande av lärplattformen har gett dem någon form av belöning. Snarare har de fått lägga ner mer tid på

att till exempel anpassa sitt material och sina undervisningsstrategier. Dessutom har de inte fått tillräckligt med uppskattning för detta från omgivningen säger lärarna. Många lärare har ansett att det ger mer status att utveckla sina ämneskunskaper än att utveckla nya pedagogiska strategier. Carlström och Wersäll (2006) tror att orsaken till att användningen av lärplattformen ofta är begränsad är att lärarna på kort sikt måste investera i att öka sin arbetsbörda. De positiva effekterna kommer först efter ett tag. Då lärarna redan lever på marginalerna vad gäller tid och engagemang så är detta ofta inte möjligt att genomföra i praktiken även ifall läraren ser att det kan finnas positiva effekter av IT-användning.

Samarawickremas (2007) menar att många faktorer påverkar hur en lärplattform tas emot av lärarna. Bland annat beror det på hur engagerad läraren är, och hur mycket tid och övriga resurser man sätter till projektet. Ekonomiska bidrag är sådant som påverkar i hög grad. Lärplattformen måste även vara kompatibel med politiska beslut och beslut ifrån skolledning. Skolklimatet vid den specifika skolan och skolans mål och riktlinjer är även de mycket betydelsefulla. Detta är sådant som de som bestämmer i skolan i hög grad kan påverka. Det handlar om att se över den nuvarande organisationen, och inte införa ny teknik till gamla mål och bestämmelser. Andra kompatibilitetsproblem kan handla om svårigheten för läraren att kombinera lärplattformen med sitt sätt att lära ut. Vovides (2007) har sett att de verktyg som ofta används är de som syftar till att förenkla de uppgifter som ingår i den traditionella lärarrollen. Det finns verktyg som syftar till att ge flera pedagogiska alternativ men de är svårare att använda eftersom att det kräver en ändring i lärarens sätt att bedriva undervisning.

I Wests (2007) undersökning ser man bland annat att det verkar som att lärare förändrar sin undervisning, och även sin identitet, när de börjar använda en lärplattform. West vill därför se vidare studier på vad införandet av en lärplattform betyder för lärare. Mer precist handlar det om sambandet i mellan läraridentiteter, deras praktik och det nya verktyget. Det är alltså detta vi har undersökt.

Lärares yrkesidentitet

Det finns många saker som påverkar hur en lärare tänker och agerar i sitt yrke. Nedan försöker vi bringa klarhet i med vilka förutsättningar läraren uppfyller sitt uppdrag.

Den traditionella yrkesidentiteten

Dan Lortie (1977) släppte sin omfattande sociologiska studie "Schoolteacher" redan 1977 men än idag är den högst aktuell. Genom intervjuer, observationer och enkäter undersökte han hur lärare rekryteras, socialiseras och belönas. Resultatet visar hur läraryrket är format på ett sätt som bidrar till konservatism, individualism och kortsiktiga lösningar bland lärarna i skolan.

Lärare är av tradition relativt ensamma i sitt yrkesutövande. Lortie menar att läraryrkets utformning kan härledas till förutsättningar långt tillbaka i tiden. Historiskt sett har läraryrket varit ett yrke med hög omsättning och detta är något som har påverkat hur yrket ser ut idag. Hög omsättning betyder många nya lärare vilket har gjort att skolan har organiserats med bakgrund av det. Upplägget med enskilda klassrum och enskilda lärare gör att en ny lärare lätt kan ta över efter någon som slutar. Det hade varit mer organisatoriskt problematiskt om

lärarna hade haft mer gemensamma uppgifter. Dessutom är det svårare att behålla väl fungerande grupper om lärare byts ut. Skolan har sedan behållit detta organisatoriska upplägg som Lortie kallar cellformat. Med detta syftar han alltså på skilda klassrum och skilda lärare. Detta har i sig själv bidragit till hur undervisningen ser ut idag genom omsättningen av lärare, läroplansupplägget och de åtaganden lärare ser som sina. Ett exempel på vad den cellformade strukturen har inneburit är hur man har hållit isär olika ämnen i skolan. Lärare har alltid fördelats med bakgrund av kvaliteter och ämneskunskap.

Lortie menar att de lärare som söker sig till yrket gör det delvis på grunder som bekräftar, istället för utmanar det nuvarande systemet, därmed vidhålls ett konservativt synsätt. För det första så är det i hög grad unga personer som är positivt inställda till det existerande skolsystemet som utbildar sig till lärare. Det motsatta, att man har en annan syn på hur undervisning ska ske, är mycket ovanligt. För det andra menar Lortie att läraryrket ofta ses som mindre tidskrävande. De som söker sig till yrket utav delvis den anledningen är ofta inte intresserade av att lägga den extra tid som behövs för att försöka förändra undervisningen.

En annan sak som leder till en traditionell form av undervisning är enligt Lortie skolans belöningsystem. Det är inte organiserat för att svara olika beroende på hur begåvad läraren är eller hur mycket den presterar. Systemet känns därför mest givande för de som inte engagerar sig i så hög grad. De som tjänar mest på det är de lärare som använder lite tid till planering och inte anstränger sig mer än nödvändigt. Lortie framhåller också att lärarna har få möjligheter till bonusar eller ökad status, däremot så kan de känna sig belönade av att få bättre kontakt med eleverna. Tillfredsställelsen ligger alltså i att känna att man lyckats i arbetet, när man ser att man får kontakt med elever, och när man ser att man fått dem att utvecklas. Ett sådant belöningsystem uppmuntrar till en traditionell sorts undervisning där läraren har en central roll. Läraren vill känna att det är dennes förtjänst att eleven har lärt sig.

Vidare så kan mycket av kontinuiteten i läraryrket härledas till hur lärare socialiseras in i yrket. Lorties studie visar att lärarens egen erfarenhet av lärare som elev spelar en stor roll. Läraren har själv varit elev och börjar redan i unga år socialiseras in i vad det innebär att vara lärare. Som elev ser man vad en lärare gör, och man försöker sätta sig in i hur en lärare tänker menar Lortie. Under lärarens utbildning så upplever denne oftast inte någon motsättning mot deras tidigare uppfattning av vad en lärare är. Detta betyder att de tidigare erfarenheterna sedan spelar in på hur de själva agerar som lärare. Hur de agerar kommer också att bli individuellt eftersom erfarenheterna som elev skiljer sig åt. I förlängningen betyder detta att det inte byggs upp någon speciell kultur bland lärarna som säger att saker ska utföras på ett visst sätt. Lärarna utgår istället ifrån sin egen traditionella erfarenhet när de bedriver sin undervisning. Lärarna tar åt sig idéer vad det gäller det praktiska arbetet från andra lärare. Men bara utifrån vad läraren själv anser vara rätt, och utifrån vad de själva ser fungerar i praktiken. I grund och botten handlar det alltså ändå om lärarens personliga syn på hur man bör göra saker. På det sättet stänger man ute andras idéer, så kallad gatekeeping. Lorties poäng med detta är att det bidrar till att yrket inte förändras.

Lärarens nya verklighet

Hartman (2007) menar att läraryrket traditionellt inte är ett yrke där man förväntas vara tekniskt kunnig. Att datorn skulle bli ett så viktigt verktyg i skolan var inget lärarna tog i beräkningen om de blev lärare för ett antal år sedan.

Inge Carlström och Britt-Louise Wersäll (2006) upplever en låg IT-användning i skolan och tror att det beror på att intensiteten i läraryrket har ökat. Kraven ökar och det är fler saker som läraren måste leva upp till. Man har funnit att lärare som åtar sig ytterligare uppgifter har svårt att samtidigt släppa gamla. Läraren får alltså ständigt mer och mer att göra. Detta har lett till att stress och utbrändhet ökat dramatiskt under senare år. Påtryckningar om förändringskrav sker ständigt från olika intressegrupper. Detta gör att lärarna känner sig nedvärderade som professionella utövare. Att deras vardag kännetecknas av tidsbrist och alltför många uppgifter gör att de inte känner sig motiverade att engagera sig i utvecklingsarbete. Skolan kritiserar ofta för att de inte använder sig av IT tillräckligt mycket för att utveckla undervisningen.

Hartman (2007) menar att ett fundamentalt kulturellt skifte behöver ske där lärarna börjar samarbeta mer. Skiftet är nödvändigt för att lärarna ska hinna följa med i utvecklingen där nya tekniska resurser hela tiden dyker upp. Genom att samarbeta mellan lärare, och även mellan olika skolor, så kan man snabbare komma fram till vilken teknik som verkligen förbättrar undervisningen. Hartman vill se ett stort nätverk där olika skolor och dess medarbetare är öppna mot varandra, och att de tillsammans arbetar för att hitta rätt väg att utvecklas. Även eleverna skulle kunna vara en del i detta skriver Hartman.

Det finns även andra svårigheter som kommer utav hur skolan är organiserad. Aviram (2000) anser att skolan måste genomgå en ordentlig omorganisering för att komma ikapp samhällets så kallade IT-revolution. För att detta ska ske krävs att man ifrågasätter några av de mest grundläggande delarna av skolans struktur. I sin hypotes menar han att det finns två barriärer som hindrar skolan från att utforska möjligheterna med IT. Till att börja med finns det ett hinder i tid och rum. Detta hinder består i att alla elever i en åldershomogen grupp går igenom samma material på samma plats, under samma tid. I praktiken innebär detta att dagen delas upp i bitar om cirka en timme. Aktiviteterna har inget logiskt samband och avbryts abrupt efter varje timme vare sig eleven är färdig eller inte. Ett sådant arbetssätt menar Aviram är onaturlig och kan sällan påträffas i andra delar av samhället. Det andra hindret kan härledas till hierarkin i skolan och uppdelningen av roller bland de som är verksamma i skolan. För det första så finns det en allför skarp gräns mellan olika ämnen. På mattelektionen räknar man matte och en mattelärare får inte undervisa i musik. Uppdelningen i olika ämnen gör det svårare att i skolan utforska ett område som inte kan placeras inom en ämneskategori. Vidare finns det också en stark uppfattning om vilken roll en elev respektive en lärare ska ta. Men Aviram menar att det finns en poäng med att man ibland byter roller eller att man ser det som att man lär tillsammans.

Carlgren (1999) diskuterar samma problematik och menar att trots att tekniken leder till många möjligheter så måste man vara medveten om att dessa förändringar kräver en omfattande omstrukturering i organisationen vad gäller till exempel lokaler, schema och

personal. Carlgren menar också att skolans aktörer måste inta nya roller och bygga andra sorters relationer än man har gjort tidigare.

*Lärare vet att deras yrke håller på att förändras, liksom den värld som deras yrke utövas i. Att försöka hantera dessa förändringar på ett isolerat sätt, utan att rubba dagens strukturer och kulturer, kommer bara att resultera i ännu större överbelastning, intensifiering, skuld känsla, osäkerhet, cynism och utbrändhet.
(Hargreaves 1998)*

Pedagogiska möjligheter

Den relativa fördelen är omtvistad trots att det har gjorts undersökningar om huruvida lärplattformar leder till bättre resultat i skolan. Hartman (2008) har kommit fram till att lärplattformen ibland kan leda till bättre resultat men att den lika gärna kan leda till samma eller sämre resultat. Men teknik och lärplattformar leder till nya förutsättningar. Främst kan man se att det finns två områden som kan vara av stor betydelse för att utveckla skolan. Möjligheten att studera oberoende av tid och rum, och möjligheten att söka sin egen kunskap.

Tid och rum

Ingrid Carlgren (1999) menar att den ökade tillgången till teknik medför en mängd ändrade förutsättningar. Bland annat så hävdar Carlgren att IT skulle kunna ha en gränsupplösande funktion för bland annat indelning av lektioner, raster, klasser och klassrum. Det är numera inte självklart att alla elever behöver arbeta med samma sak vid samma tidpunkt. Närvaro på lektioner är inte av samma vikt och elever behöver inte nödvändigtvis delas in efter ålder. Vidare menar Carlgren att även gränserna mellan arbetstid och fritid, och mellan skola och icke-skola, löses upp. På så sätt blir skolan en mer integrerad del av livet och samhället. Tiden är det som traditionellt ses som den främsta dimensionen vid planering av undervisning. Trots att detta fortfarande gäller så har denna uppfattning börjat ifrågasättas.

Hartman (2007) skriver att en ny form av pedagogik håller på att ta över i skolan. Det handlar om nya teorier om lärande, det handlar om en elevcentrerad pedagogik, och det handlar om teknik som möjliggör interaktivitet i och utanför klassrummet. Vi byter ut det undervisningscentrerade sättet att tänka och går in i ett nytt lärandecentrat paradigm, således blir tidsaspekten underordnad kunskapsmålen. Vovides (2007) menar att lärplattformen skulle kunna ha en central roll för en sådan förändring. Med lärplattformen som verktyg kan eleven arbeta med sina studier när, var och framförallt hur den vill.

Med en lärplattform skulle man enligt Vovides (2007) till viss del kunna motverka problem med att elever ligger på olika kunskapsnivå genom att presentera kompletterande material utöver det som presenteras på lektionstid. Man skulle kunna erbjuda hjälp och förklaringar för de elever som känner att de inte hänger med. För de elever som vill gå djupare in på ett ämne skulle man kunna publicera material som inte är obligatorisk men som är intressant för den nyfikne.

Kunskapsförmedling

Stig Roland Rask (2006) beskriver en lärares problematiska situation genom att nämna en lärarstrategi som han kallar för ”den femtonde elevens pedagogik”. När en lärare håller en traditionell föreläsning så måste han presentera exakt samma material till alla elever. Detta är inte lätt då eleverna ofta är runt 30 personer och ligger på olika nivå och därför har olika förmåga att ta till sig vad läraren försöker förmedla. Ofta hanteras detta problem genom just den femtonde elevens pedagogik. Strategin går ut på att identifiera den eleven som är så kallad medelduktig, alltså duktigare än halva klassen och sämre än andra halvan, och sedan utforma föreläsningen för att passa den eleven perfekt. För resten av klassen är dock föreläsningen antingen för svår eller för lätt. Resultatet av föreläsningen blir alltså, lite tillspetsat, att en elev lär sig på en lagom nivå, hälften har svårt att förstå och andra hälften är uttråkade.

Persson (2003) beskriver ett liknande problem som också kommer av att det är läraren som väljer ut ämnesstoff. I och med att skolan förser eleven med fördefinierad kunskap så förlorar eleven sin urvalsförmåga. Vad det gäller elevens förmåga till självständighet menar Vovides (2007) att det är något som måste tränas upp. Om eleven skulle få öva på att hitta sin egen kunskap med lärarens stöd skulle eleven bli bättre på att reflektera över information. Att eleven har svårt med urval och källkritik borde alltså inte vara en anledning till att inte låta eleven ta ansvar, snarare tvärtom skriver Vovides.

Hartman (2007) ser en trend som går mot en mer individcentrerad skola där eleven är mer aktiv i lärandet. Uppgifterna går i större utsträckning ut på att skapa egna arbeten istället för att återge lärarens material. Detta innebär att eleverna har möjlighet att ta större utrymme och tar mer eget ansvar. Med tillgång till IT kan eleven själv söka information skriver Carlgren (1999). Carlgren menar vidare att läraren numera inte har möjlighet att välja ut vilken information som ska förmedlas och inte. Detta har som följd att läraren istället får fungera som handledare och samtalspartner för att hjälpa eleven att hitta och bearbeta sitt material. Relationen mellan lärare och elev förändras då det inte alltid nödvändigtvis är läraren som är duktigast inom ett område. Hartman (2007) menar också att kompetensen hos lärare börjar värderas annorlunda. Läraren är inte enda källan till information, och utbildandet ses inte endast som överförande av information. Det blir i stället egenskaper i relation till annat som värdesätts hos en lärare. Carlgren (1999) skriver att i och med att läraren och eleven tillsammans utforskar någonting kan situationen kännas mer autentisk. Läraren ställer då inte längre frågor enbart för att kontrollera om eleven svarar rätt eller fel, utan för att den faktiskt vill veta svaret på frågan.

Teori

Som teoretisk ram väljer vi att utgå ifrån Gunnar Bergs (2003) teori om skolan som institution och skolor som organisationer. I förlängningen handlar teorin om lärarna och deras yrkesutövning. Utgångspunkten är att skolans komplexa uppdrag kombinerat med skolors starka traditioner gör att skolutvecklingen sker långsamt. Detta tror vi är en av anledningarna till varför lärarnas användning av lärplattformen fortfarande är begränsad.

Skolan som institution

När Gunnar Berg talar om skolan som institution menar han skolan som ett begrepp för det uppdrag som staten har gett till alla enskilda skolor. Skolan är kanske en av de mest komplexa institutionerna i samhället. Detta på grund av att uppdraget som skolan har inte är entydigt. Skolan har en mängd olika uppdrag som ibland kan tyckas svåra att kombinera då inte alla är överensstämmande med varandra.

Att skolan bör utvecklas är många överens om, men hur detta ska ske finns det många uppfattningar om. Berg anser att det offentliga samtalet om skolan ofta hålls på en för endimensionell nivå. Han tror att många har uppfattningen om att skolan bara har ett enda uppdrag. Olika intressegrupper har olika uppfattning om vilket detta uppdrag är. En person eller grupp kan till exempel debattera för att skolan har som uppdrag att kvalificera elever till näringslivets behov. Denne person kan därefter presentera ett förslag för hur skolan bättre kan åstadkomma detta. En annan person kan tycka att skolans uppdrag är att fostra eleverna till demokratiska samhällsmedborgare och således komma med en helt annan lösning på problemet. Berg anser att denna sortens debatt är kontraproduktiv eftersom att dessa personer missar att se helheten. Verkligheten ser ut så att skolan har en stor mängd både formella och informella uppdrag. Ser man det bara som att skolan har ett enda uppdrag så är det lätt att tro att skolan misslyckas trots att det finns en enkel lösning. En enkel lösning finns dock sällan och lösningen till ett problem kan till och med vara orsaken till ett annat. En klassisk konflikt i skolan är till exempel det mellan sortering och ”en skola för alla”.

Skolan måste trots det formulera någon slags gemensam agenda. Detta görs genom att författa ett antal nationella styrdokument, till exempel läroplanen och skollagen. Med denna styrning ovanifrån regleras skolor genom mer eller mindre specificerade regler, ramar, resultatkrav och målbeskrivningar. Styrningen som skolor utsätts för är mångfacetterad och beroende av hur styrningen ser ut ges läraren både frihet och gränser. Man vill med gränser kvalitetssäkra skolan och se till så att elever från olika skolor får likvärdig utbildning. Samtidigt vill man hålla öppet för variationer så att varje skola har friheten att anpassa undervisningen till deras situation. Det som idag kännetecknar skolans styrning är att den inte är särskilt specifik och därför kan tolkas på en mängd olika sätt.

Frirummet

Ett centralt begrepp i Bergs teori är frirummet. Frirummet är det handlingsutrymme som skolor har när de ska fullgöra sitt uppdrag. Vad skolans uppdrag är och hur frirummet ser ut är som sagt inte helt självklart. Det är dessutom någonting som har förändrats genom historien, frirummet har både fått en annan form och blivit större. I bondesamhället var skolans uppdrag

tydligt avgränsad av regler och krav på resultat. Berg symboliserar den dåvarande avgränsningen som en liten kvadrat. Numera är frirummet utvidgat och gränserna är otydliga. Styrkällorna är främst formulerade för att uppnå resultat och sträva mot vissa mål. Styrningen är inte lika specifik som tidigare i avseende om hur vardagsarbetet ska bedrivas. Detta öppnar upp för olika tolkningar vilket gör frirummets yttre gräns otydligt. Dagens frirum symboliseras som ett moln med suddig kant.

Skolor som organisationer

Vad det gäller det utökade frirummet menar Berg att det leder till större möjligheter för enskilda skolor att använda sig av alternativa sätt att bedriva undervisning. På grund av den otydliga styrningen kan uppdragstagarna, skolorna som organisationer, bedriva sin verksamhet på en mängd olika sätt utan att bryta mot institutionens gränser. Detta kan ses som en fördel då skolor kan anpassa sin verksamhet efter rådande situation. Men Berg menar att man inte kan se ett utvidgat frirum som någonting odelat positivt.

Skolor måste förhålla sig till det givna frirummet trots att det är så stort och dess gräns är så otydlig. Att det finns många möjligheter betyder inte att skolorna utnyttjar dem alla. I skolans reella arbete utnyttjas i själva verket bara en liten del av frirummet. Den del som utgör en skolas faktiska verksamhet omgärdas av en symbolisk gräns, frirummets inre gräns. Den inre gränsen är ett resultat av hur skolorna förhåller sig till de yttre gränserna. Vad som påverkar detta förhållningssätt är skolornas kulturer. Skolkulturen är de värderingar och traditioner som finns inom skolornas organisationer. I verkligheten är det de som i största utsträckning avgör innehållet i skolornas vardagsarbete.

Det outnyttjade frirummet

Mellan frirummets inre och yttre gräns finns det som Berg kallar för outnyttjat frirum. Den delen består av de möjligheter som finns för att utveckla skolor. Det outnyttjade frirummet är dock inte tillgängligt förrän man är medveten om att det finns och hur det ser ut. Berg skriver i sin bok att han vill synliggöra skolans komplexitet. På så vis kan hans teori bli ett verktyg för att göra skolans utvecklingsarbete mer hanterbart. Hans förhoppning är att skolans aktörer ska kunna upptäcka och erövra det tillgängliga outnyttjade frirummet.

Hur vi använder denna teori

Lärplattformen möjliggör nya sätt att arbeta. Det finns olika åsikter om hur skolans uppdrag ser ut, därför blir nya arbetsmetoder ofta både hyllade och ifrågasatta. För att kunna avvika från rutinen anser Berg att man bör ha en högre medvetenhet om vad man vill uppnå. För att kunna utveckla skolan och utforma ett nytt arbetssätt måste man upptäcka och erövra sitt frirum. Då frirummet har ett så komplext innehåll så finns inga objektiva svar på hur skolan ska organisera sin utbildning. Det finns många olika sätt att bedriva undervisning på utan att överskrida frirummets gränser.

Det finns således inte heller något enda rätt svar på hur lärplattformen kan och bör användas. Då lärplattformen är ett så komplext verktyg skulle man kunna använda det på en mängd olika sätt. Precis som med mycket annat i skolans verksamhet så är det upp till läraren att besluta hur lärplattformen ska användas. Vi använder Bergs teori för att förstå hur lärplattformen passar in i lärarnas inre frirum. I resultatet kommer vi att presentera hur lärarna upplever några av lärplattformens potentiella användningsområden och effekterna av dessa utifrån hur de uppfattar sitt uppdrag och frirummet. Bergs teorier sätter skolans uppdrag i perspektiv och ger oss ett sätt att betrakta lärarens uppgifter utifrån en helhetsbild som tar hänsyn till den komplexa verksamhet som skolan är.

Metod

Metodologisk ansats.

Vår undersökning har haft som syfte att ta reda på om och i så fall hur lärarnas yrkesidentitet utmanas av lärplattformen. För att ta reda på detta så var det naturligt att välja att intervjua lärare och få deras upplevelse av plattformen. För en undersökning som söker förståelse av upplevelser är en kvalitativ ansats naturlig. Alvesson och Sköldberg (2008, sid 17) uttrycker att kvalitativ forskning handlar om att tolka och förstå vad människor upplever i en viss kontext.

Det kvalitativa verktyg som passar för vår undersökning är intervju. Detta redskap är ett verktyg forskaren kan använda för att få en inblick i den intervjuades livsvärld menar Kvale (1997, sid 35). Eftersom vi vill undersöka vad lärarna upplever, och på så sätt få svar på våra frågeställningar, är det därför passande för vår undersökning. Skillnaden mellan en intervju och ett samtal är enligt Lantz (2007, sid 10-11) att båda parter ej är jämställda. I en intervju är det istället intervjuaren som styr och har ansvar för hur samtalet utvecklas.

Genomförande

Intervjuguide

Vårt mål med intervjuerna var att få svar på våra forskningsfrågor. Dessa ansåg vi bäst kunde besvaras med hjälp av en öppet riktad intervju. Vi ansåg oss inte kunna formulera precisa frågor på förhand då vi ville undersöka lärarens upplevelser kring några större områden.

Vår intervjuguide innehöll fyra huvudområden som vi utgick ifrån i intervjun. Alternativet hade varit att skriva ner mer precisa frågor i guiden. Vår intervjumetod var alltså en så kallad öppet riktad intervju. I en sådan är det ett visst tema man undersöker skriver Lantz (2007, sid 46). Det handlar om att försöka förstå hur respondenten förstår ett visst fenomen, och vilken mening de lägger i det. Detta i relation till deras livsvärden och sammanhang. I vårt fall var det hur lärarna upplever att deras yrkesidentitet utmanas som var det fenomen vi ville undersöka. Våra huvudfrågor bestod därför av påståenden vi endast bad respondenterna reagera på, detta för att sedan ställa följdfrågor och försöka gräva djupare och få uttömmande svar. Vi hade på förhand tagit med förslag på möjliga följdfrågor att ta upp men koncentrerade oss alltid på att lyssna och förstå hur respondenten upplevde området. Respondenternas upplevelser stod alltså hela tiden i centrum under intervjun. På detta sätt upplevde vi oss kunna se hur meningsfulla frågorna var för läraren, och även låta denne utveckla sådant som är av betydelse. Vi som intervjuare styrde endast genom att bestämma vilken riktning intervjun skulle ta, och vilka frågor som behövde följas upp, för att svara mot våra forskningsfrågor. Allt detta enligt hur Lantz (2007, sid. 33) menar att man lägger upp en intervju.

Provintervju

Innan vi började intervjua våra respondenter gjorde vi en provintervju. Detta för att kontrollera om våra frågor var relevanta, om de förstods av lärarna och om vi fick ett samtal

som kretsade kring det vi ville undersöka. Det gav oss en chans att ta bort, lägga till och formulera om frågor innan vi påbörjade de skarpa intervjuerna. På det sättet ville vi undvika att den första riktiga intervjun blev misslyckad på grund av mer eller mindre enkla brister i intervjuguiden. Justeringarna vi gjorde efter detta handlade om att förtydliga frågorna ännu mer och samtidigt hålla frågorna öppna för lärarens upplevelser.

Lantz (2007, sid 60) menar att det är bra om den man gör provintervjun med ingår i samma kategori människor som de man sedan ska göra de riktiga intervjuerna med. Med bakgrund av detta skedde provintervjun med en lärare som var införstådd med vad en lärplattform är. Läraren som vi provintervjuade hade dock begränsad erfarenhet av att arbeta med en lärplattform mot elever i praktiken. Det var alltså inte riktigt den typ av lärare vi sökte att intervjua skarpt. Men då han hade insikt i området var han en mycket bra respondent till provintervjun.

Intervjumiljö

Hur rummet och själva intervjusituationen bör vara utformade är ett relativt outforskat område. Det är dock bra att försöka reflektera över hur detta kan tänkas påverka både den intervjuade och intervjuaren. Enligt Lantz (2007, sid 73) bör intervjun ske i ett rum som är fritt från yttre störningsmoment. Vi ville också att lärarna skulle känna sig så trygga som möjligt i miljön. Plats för intervjun valdes därför antingen på förhand i samförstånd eller på plats av läraren vi intervjuade.

Intervjumetod

Under intervjuerna har vi alltid varit två personer närvarande utöver respondenten. Den ena hade rollen som intervjuare, den personen var aktiv och ställde frågor. Den andra var endast en bisittare under själva intervjun och fungerade som en kontrollant för intervjuaren. Under intervjun satt denne med och lyssnade och noterade sådant som denne tyckte intervjuaren missade att följa upp. När intervjuaren var färdig fick bisittaren chans att ställa frågor. Vi upplevde detta som en bra metod då vi inte är några erfarna intervjuare, samt att det minskar risken för feltolkning när två lyssnar. Samtalet mellan intervjuaren och respondenten kunde flyta på och samtidigt kunde bisittaren kontrollera så att inget missades. Invändningen mot att vara fler än en person skulle kunna vara att den som blir intervjuad kan känna sig utsatt för press. Vi ser det dock i detta fall som att lärare under sitt yrkesutövande har blivit vana, och förmodligen kan känna sig trygga med att prata inför flera personer. Vi vägde alltså fördelar mot möjliga nackdelar och kom fram till att använda denna metod.

Intervjuerna spelades in med mp3-spelare som sedan transkriberades. Detta var vi noga med att informera om och få godkänt av respondenten. Fördelen med att spela in intervjun är att man i efterhand kan lyssna på den, och på så sätt vara säker på att man för över den i så oförvanskat skick som möjligt till textform. En annan stor fördel med att spela in jämfört med att skriva är att vi som intervjuare kan sätta fullt fokus på själva intervjun skriver Kvale (1997, sid 147).

Urval

Vi kom fram till att begränsa urvalet till lärare som varit yrkesverksamma i minst 3 år. Detta för att de ska ha hunnit finna sin personliga pedagogiska syn och fått praktisera den i ett par år. Vi valde att rikta in oss på lärare som undervisar på gymnasiet. Vi var intresserade av lärare till en elevgrupp som kan vara självgående och bidra till sitt eget lärande och jämfört med högstadieelever har eleverna på gymnasiet en större mognad när det gäller att själva hämta och tillföra information på Internet. Samtidigt var gymnasieskolan intressant eftersom att lärarna har större ansvarskrav där än för äldre studenter. Som gymnasielärare har man en skyldighet att ta ansvar för att ge alla elever pedagogisk hjälp.

Då ingen skola är den andre lik så valde vi att samla material från två skolor för att väga upp eventuella speciella omständigheter. Målet var att intervjua fem lärare på varje skola, vi hade dock bara tid och villiga respondenter till att utföra intervjuer med tre lärare på varje skola. Vi intervjuade alltså totalt sex lärare på två olika gymnasieskolor.

Avgränsningar

Det vi ville få reda på i vår undersökning var hur lärarnas yrkesidentitet utmanas av lärplattformen. Vi valde att enbart rikta oss till lärarna och inte intressera oss för vad till exempel eleverna tycker. Denna avgränsning gjorde vi utifrån vår upplevelse att det är läraren som i slutändan har störst påverkan på i vilken utsträckning plattformen används. Det är också de som kan svara på om de upplever några utmaningar och förändringar i och med lärplattformens implementering. Det är ofta dennes inställning till tekniken som avgör om och i vilket syfte plattformen används. Vidare avgränsade vi oss till att utföra intervjuerna på två gymnasieskolor i västra Sverige.

Något som även är värt att upprepa är att vi främst ser till hur lärarna upplever plattformen pedagogiskt. Vi var alltså inte intresserade av till exempel tekniska problem eller designfrågor. Vi undersökte inte en specifik lärplattform utan fenomenet i allmänhet. Det var därför inte intressant att peka på detaljer i en lärplattform som inte är representativ för hela marknaden.

Etik

Etiken i en undersökning är alltid viktig att förhålla sig till. Problem och etiska överväganden kommer oundvikligen att framkomma då vi kommer intervjua människor om deras upplevelser. För att vägleda oss i dessa överväganden har vi använt oss av vetenskapsrådets (2002) fyra principer. Dessa fyra principer är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet.

I informationskravet står det att de som deltar i undersökningen ska vara medvetna om vad som undersöks och hur det kommer användas. Enligt nyttjandekravet får materialet inte användas på något annat sätt än det som uppgetts innan materialet samlats in. Samtyckeskravet säger att de som deltar måste informeras om att de deltar frivilligt och kan dra sig ur undersökningen om de skulle vilja. Detta har vi säkrat genom att först i vårt missivbrev tydligt informera om vårt syfte och vilka vi är samt att de deltar frivilligt. Innan varje intervju påbörjats har vi också tydligt och klart informerat om hur det insamlade

materialet kommer användas och vilka som kommer att få tillgång till utskrifterna. När personen har fått denna information har vi frågat igen om de vill delta i undersökningen.

Nyttjandekravet har vi uppfyllt genom att behålla det obehandlade materialet för oss själva. Det vill säga att alla filer och utskrifter av råmaterialet har varit bortom utomståendes access och inte delgets till någon utomstående. Den sista principen är konfidentialitetskravet. Det går ut på att respondenterna ska hållas anonyma, det ska alltså inte gå att identifiera personerna i den färdiga undersökningen. För att göra detta krävs att man tänker en hel del på att inte avslöja några uppgifter som går att kombinera för att få fram vilken person som sagt vad. I vårt fall var det inga större problem då vår analys av materialet gick ut på att analysera vad lärarna som grupp upplever runt lärplattformen. Vi har varit extra noga med citaten så att de inte innehåller någon uppgift som kan komma att identifiera respondenten. I övrigt var det inga problem att ta bort identifierande information runt respondenterna. Till sist kommer vi att förstöra alla utskrifter efter genomförd examination.

Tolkning och analys av det empiriska materialet.

Det sista steget i intervjuprocessen är att analysera materialet. Här gäller det att tolka ut den underliggande meningen i vad som sagts. Det handlar alltså inte bara om vad som har sagts utan också hur respondenten har sagt det menar Kvale (1997, sid 185). I detta moment ligger svårigheten bland annat i att bedöma hur man ska tolka något, hur man hittar relevanta mönster och hur man jämför olika respondenters utsagor. Den riktat öppna intervjuformen som vi använt oss av gav vissa skillnader i hur fenomenet uppfattas av olika lärare. Detta menar Lantz (2007, sid 33) är en fördel eftersom vi vill förstå fenomenets alla kvaliteter.

Tanken med vår undersökning var att genom analys av det insamlade empiriska materialet arbeta fram innebörden och meningen i det som sagts. Vårt fokus låg på att ta reda på hur lärarna upplever lärplattformens möjligheter snarare än att ta reda på hur plattformens möjligheter verkligen ser ut. Vi var alltså mer intresserade av att ta reda på hur saker upplevs än hur det faktiskt är, och på så sätt få en större förståelse av vad en lärplattform har för innebörd för lärarna i deras yrkesroll som lärare. Därför är det naturligt att vi utgick ifrån en hermeneutik vetenskapsteoretisk ansats. En sådan handlar inte om att leta efter några definitiva sanningar. Enligt hermeneutiken så finns det ingen sann kunskap. Man frågar sig istället vad det är som visar sig och vad innebörden i detta kan vara. Det handlar på så sätt i stor grad om att tolka respondenternas upplevelser skriver Lantz (2007, sid 39-45).

Kvale (1997, sid 49) skriver att "I en hermeneutisk tolkning är forskningsintervjun ett samtal om den mänskliga livsvärlden, där den muntliga diskursen förvandlas till texter som skall tolkas". Vidare menar Kvale att den följande hermeneutiska tolkningsprocessen kan uttryckas vara en ny dialog med den utskrivna texten. I vårt fall har vi fört denna dialog med våra utskrivna intervjuer. Frågorna vi ställde till materialet var som tidigare uppgivits: Hur ställer sig lärarna till lärplattformens obundenhet i tid och rum? Hur ställer sig lärarna till att de inte längre är ensamma kunskapsförmedlare i skolan?

Tillförlitlighet/Giltighet

Det vi har avsett att undersöka är hur lärarna upplever att lärplattformen utmanar deras yrkesidentitet. Vi har därför inte gjort en undersökning av själva plattformen utan istället har vi tagit reda på vad lärarna upplever. För att få reda på det anser vi att den bästa metoden var att göra djupintervjuer med ett antal lärare. När man gör intervjuer finns det dock en del problematik kring tillförlitligheten och giltigheten. Detta är mycket viktigt att tänka på så att man inte får fram ett felaktigt resultat.

Annika Lantz (2007, sid. 14) skriver i sin bok Intervjumetodik att resultatet av en intervjuundersökning ska spegla källan och öka förståelsen för vad som undersöks. För att stärka tillförlitligheten är det till en början viktigt att vi som intervjuar är inlästa på området. Eftersom att vi går sista terminen på IT-pedagogprogrammet så hade vi en god grund att stå på vad gäller både IT och pedagogik. Vi hade också mycket bra förförståelse för just lärplattformar eftersom att det även var vad vårt fördjupningsarbete under termin fyra behandlade. Utöver detta har vi läst in oss grundligt på ämnet om användningen och om vad som kan tänkas påverka lärarnas yrkesidentitet. Detta har vi gjort genom att ta del av den tidigare forskningen på området. Kvale (1997, sid 91-95) menar att man genom att läsa in sig på området har lättare att ställa bra frågor vid intervjuerna eftersom att man då vet vilka problemen kan vara. Kunskaperna vi har skaffat oss anser vi också har bättrat på vår tolkning av materialet eftersom vi kan se det i ljuset av den tidigare forskningen. Dessutom har dessa kunskaper gjort tolkningsprocessen mer rättvis.

Att urvalsprocessen är representativ för gruppen är viktigt för att resultatet ska bli giltigt menar Kvale (1997, sid 112). Det finns nästan alltid en risk för att urvalet blir snedvridet när man gör en undersökning. Detta eftersom att det är de som känner sig mest bekväma med att prata om ämnet som oftare tackar ja till att medverka i intervjuer. Vi var medvetna om detta men kunde givetvis inte påverka vilka lärare som ställde upp. Genom att i vår kontakt med skolan och lärarna poängtera att det inte spelade någon roll vilken kunskap de hade i plattformen gjorde vi vad vi kunde för att inte enbart få respondenter som använt lärplattformen mycket. Att genomföra en provintervju är också något som kan påverka undersökningens tillförlitlighet. Om man innan den riktiga studien genom en provintervju kommer fram till brister i sin intervjumetod eller intervjuguide kan detta rättas till innan studien genomförs menar Lantz (2007, sid 60). En provintervju genomfördes också, som tidigare nämnt med några små justeringar som följde. Detta anser vi har stärkt vår undersöknings tillförlitlighet då en del potentiella problem rättades till.

Under en intervju behöver man vara mycket medveten om hur man själv beter sig så att man inte påverkar intervjupersonen åt någon viss riktning, vilket skulle påverka tillförlitligheten negativt. Kvale (1997, sid 145-146) menar att förklaringen ligger i att de flesta människor har ett behov av att bli socialt accepterade. Man tar mer eller mindre medvetet in signaler från andra människor som påverkar oss. Röstläge, frågeformulering och kroppsspråk kan få intervjupersonen att anpassa sitt svar till vad denne tror att intervjuaren vill höra. Men intervjuaren måste försöka hålla sig neutral. Med ledning av detta försökte vi hålla oss så neutrala som möjligt under intervjuerna.

Att respondentens svar uppfattas på ett korrekt sätt är också en mycket viktig aspekt av tillförlitligheten skriver Kvale (1997, sid 120-125). Under intervjun var vi två som lyssnade och vi ställde också en hel del klagörande frågor. Risken minskar på detta sätt att vi har uppfattat något fel. Alternativet hade varit att vi tolkade intervjun mer fritt men detta hade påverkat tillförlitligheten negativt.

Även efter intervjun har vi försökt hålla uppe tillförlitligheten och giltigheten. När vi har justerat något stycke så har vi gjort det för att skriva om från talspråk till skriftspråk och då med stor försiktighet för att inte ändra innebörden i vad som sägs. Kvale (1997, sid 120) menar att kvaliteten på inspelningen kan vara avgörande för att få med alla detaljer i vad som sägs och i vårt fall var inspelningarna både tydliga och rena från störningsljud.

Analysens giltighet och tillförlitlighet är alltid svår att bevisa för läsaren av en undersökning med kvalitativ metod. Vi har dock försökt att stödja vår analys av resultatet med direkta citat från intervjuerna. Detta för att läsaren tydligare ska kunna se vad vi grundar vår analys på. Kvale (1997, sid 183) menar dock att det i slutändan även är forskaren som väljer ut citaten som läsaren får ta del av. Detta gör att läsaren ändå aldrig kan göra en helt egen tolkning av materialet. Detta var vi medvetna om men vi hoppas ha minskat risken för feltolkningar genom att vi varit tre som tolkat materialet, och på så sätt ökat tillförlitligheten.

Resultat

Tid och rum

I fråga om huruvida lärplattformen skulle kunna fungera som ersättning av klassrumsundervisningen var alla lärare mer eller mindre skeptiska. För att skolan ska kunna fullgöra hela sitt uppdrag krävs det att lärare och elever träffas regelbundet i verkligheten menar lärarna. Arbete på distans upplevdes bara kunna fungera under kortare perioder om förutsättningarna kräver det, till exempel om eleven är sjuk eller bortrest.

Kanske framför allt för att fånga upp elever som inte är på lektionen, är det något som har sagts så försöker jag liksom lägga ut det att, så att man inte missar.

Har man missat något så är det jävligt bra att det finns att man kan kolla på samma PowerPoint som de har fått i klassrummet hemma samma dag om man är borta eller sjuk eller så. Då är det ju ett komplement. Eller snarare ett istället för klassrummet.

Inte byta ut det helt. Ett komplement tycker jag, men inte som en ersättare, ja då är vi inne och pratar distansundervisning tycker jag, och det är ju en annan sak egentligen, det är ju två skilda delar, tycker jag.

Social utveckling

Lärarna känner ett ansvar, inte bara för elevens lärande utan också för dennes sociala utveckling. Även om eleverna själva skulle kunna ta eget ansvar i att nå kursmålen så tycker lärarna att det finns annan kunskap som är minst lika viktig, som man inte kan lära sig på egen hand. Trots att eleverna inte får betyg i hur de uppför sig så tycker man att socialisering är en precis lika viktig del i skolans uppdrag. Eleverna måste lära sig att arbeta med andra, diskutera, lyssna, lösa konflikter med mera.

Jag tror att det går att nå de teoretiska målen men då bortser man ju ifrån de sociala målen. Även om jag inte sätter ett betyg på att "du är jätteduktig på att vara trevlig mot andra människor". Skolan går ju också ut på att fostra människor i att umgås med varandra och att samarbeta med varandra. Då tror jag inte på att jag kan lägga ut alla uppgifter och så kan de göra allting via nätet utan jag tror på att ibland är det bra att lära sig att man kommer hit och lyssnar på andra och man samarbetar tillsammans med andra.

När man sitter och skriver med varandra, eller till varandra på nätet, det är ju en sak, men att sitta personligen liksom så tror jag man lär sig väldigt mycket kring hur man agerar med människor, vi är ju ändå ett socialt samhälle, eleverna kommer att komma ut, visserligen i en dator- och internet miljö men det är ju så mycket som handlar om det sociala, det är inte bara hur man skriver utan även hur man uppträder och hur man ja, kroppsspråk men sen också kamrater och konflikter som kanske uppstår på ett annat sätt än det gör när man skriver. Jag tror det är annorlunda helt enkelt och man måste lära sig det också.

I det här fallet så är rasterna precis lika viktiga som lektionerna. Det centrala är att eleven får komma till skolan för att möta andra, både jämnåriga och vuxna. Om inte eleven i skolan lär sig att umgås med andra kan det leda till att eleven fungerar dåligt i privata relationer och på framtida arbetsplatser menar man.

De eleverna som är så fokuserade, som det här då förutsätter, har ju ofta andra svårigheter som vi kanske inte betygsätter i skolan men som betyder lika mycket för livet sen. Den här personen riskerar att bli världens strebertyp som tycker att jag är ju så mycket bättre än alla andra. Och vem vill arbeta tillsammans med en sådan person?

I frågan om ifall lärplattformen kan möta behovet av social kontakt menar lärarna att teknik inte kan ersätta det fysiska mötet. Enligt lärarna så finns det mer i ett personligt möte än ett över nätet, de extra signalerna skulle man gå miste om i en distanskonversation. Det sociala handlar inte bara om vad man säger eller skriver, även till exempel kroppsspråket är viktigt och den sortens utbyte har man bara i verkligheten menar lärarna.

Jag tror inte på idén att man bara skulle använda lärplattformen därför att en del av lärandet är ju det personliga mötet. Att man faktiskt träffar andra människor. Även om det finns liksom en socialisation på nätet också så är det ju liksom, det krävs ju mer av en i ett fysiskt möte än att möta någon på nätet.

Flera lärare lägger stor vikt vid skolan som en miljö där de kan nå ut till eleverna och ge dem stöd. Det kan de inte se att någon teknik skulle kunna ersätta.

Jag ser många elever som utvecklas enormt mycket av den här nära miljön som vi ändå har här. Jag tror inte de skulle ha gjort det om man inte hade det här sociala, att uppmuntra personligen, och att i sådan här miljö få bekräftelse. Jag tror det är viktigt.

Däremot upplevs lärplattformen kunna fungera som en kommunikationskanal för personer som man redan har etablerat en relation med. Till exempel så skulle man kunna ta upp privata angelägenheter som man inte vill prata om inför övriga i klassen säger en lärare.

Betyg

Flera lärare ställer sig frågande till hur de ska kunna göra en rättvis bedömning av en elev de knappt har mött ansikte mot ansikte. För att kunna sätta ett betyg så bör man lära känna eleven och lära sig hur den tänker. Till att börja med så handlar det helt enkelt om att kunna genomsöka fusk. Flera lärare beskrev hur de kan se eleven i en text som denne hade skrivit. Om eleven sätt att skriva plötsligt förändras så är det en indikation på att texten kan vara plagierad. Känner man inte eleven så känner man heller inte igen vad den har skrivit eller inte. En annan invändning är att betyget inte enbart bör baseras på text. Vilket lärarna menar att arbete via lärplattformen uppmuntrar.

Då blir det också en avcheckningsmekanism, en provform som jag inte är för. Att man kanske faktiskt måste ha ett kryss två eller skriftliga prov.

Jag tror att vi mäter kunskap alldeles för mycket med papper och penna. Vi behöver prata mer. Det är så det sker mycket i verkligheten, vi utvecklas och samarbetar tillsammans. Vi sitter inte och skickar papper till varandra hela tiden.

Trots att lärarna ofta använder sig av skriftliga prov eller uppsatser som betygsgrundande uppgifter så väger de också in andra aspekter när de sätter slutbetyget.

Ett annat problem är att lärarna anser att man måste ha en gemensam deadline för att kunna sätta betyg. Att slopa deadlines för enskilda arbeten skulle man kunna se att det fanns vissa

fördelar med eftersom att eleverna behöver olika mycket tid på sig. Man ser dock att de praktiska problemen skulle väga tyngre än de eventuella vinsterna. Att eleverna håller sina deadlines är otroligt viktigt för att läraren inte ska bli plötsligt överbelastad med arbeten att rätta.

Att minska bundenheten i tid och rum skulle drastiskt försvåra för lärarna att utföra uppgiften att sätta betyg tror de. Vad gäller rumsaspekten så tror man att det skulle vara svårt att få en uppfattning om hur eleven tänker vilket skulle försvåra för läraren att upptäcka fusk. Men man kan se att risken skulle minska något om eleverna använde sig av en lärplattform i sitt lärande. Då skulle man i alla fall kunna följa deras process. Om eleven dessutom inte behövde följa ett tidsschema så skulle arbetsbelastningen bli ojämn för läraren och leda till stress. Detta skulle innebära att läraren inte hade tillräckligt med tid för att rättvist utvärdera elevernas prestationer.

Studier

Ingen av de intervjuade lärarna tyckte att det var en god idé att i någon större utsträckning ersätta lektionerna med arbete på distans. Detta eftersom att de menar att lärprocessen går ut på en direkt tvåvägskommunikation. För att läraren ska kunna föreläsa i ett ämne så måste denne hela tiden kolla av om eleverna förstår och om man håller det på en lagom nivå. Ett utskick av information kan således inte räknas som att lära ut menar man.

Jag tror ju på samtalet, att det är viktigt. Inte bara att jag som lärare "lära" ut någonting, vilket det blir i en lärplattform. Att de får mitt material. Jag tror ju väldigt mycket på att jag börjar och de ger feedback. Jag förstår vad de förstår och så går vi vidare liksom.

Förutom att lära ut i ämnet så vill man också förmedla en syn på vad kunskap är. Man menar att många elever inte har någon vilja i att söka förståelse utan enbart strävar efter att bli färdiga. Om man tillåter att eleven får avsluta ett område så fort denne har uppnått målen så kan de bli lurade att kunskap är något som man kan ta till sig direkt och utan reflektion. Att lära sig ska ta tid, och det gör det för både de duktiga och de mindre duktiga eleverna menar man.

Jag tror att man i sådana fall lurar ungdomar att kunskap är någonting som man når såhär (knäpper med fingrarna). Kunskap är ju en process. Kunskap är inte bara att kunna formulera ett svar på ett papper, det är så mycket mer.

Det finns ändå en uppfattning om att de allra duktigaste eleverna skulle kunna ha vinning i att ibland jobba hemma istället för att gå på lektioner. Det finns erfarenheter av att elever ibland får sitta med på lektioner om sådant som de redan kan. De upplever att det oftast är de mindre duktiga eleverna som prioriteras först i en klassrumsmiljö.

Om jag går in på de här duktiga eleverna så blir de ju begränsade i en sal där inte alla är så ambitiösa. De får sitta och höra mycket som de skulle kunna vara utan. Och det är inte lätt att koncentrera sig och göra andra uppgifter när någon står där framme och babblar och diskuterar med klassen. Att sköta sitt då. Jag upplever i alla fall på mina program att de duktiga har fått stryka på foten för att de mindre duktiga får all uppmärksamhet.

Lärarna säger att de ibland kan man se ett problem i om eleven är för fokuserad på sitt eget lärande. En för stor individualisering kan leda till att eleverna inte diskuterar och hjälper varandra tror lärarna.

Rent organisatoriskt skulle det också bli svårigheter på många plan om alla studerade i sin egen takt tror man. För läraren är det betydligt mer praktiskt att bara gå igenom ett område i taget. För läraren skulle det bli jobbigt att behöva vara så flexibel och hoppa mellan olika delar. Vissa ämnen bygger också på en kontinuitet där delarna måste hanteras i en viss ordning.

Om man har deadlines, som lärare då, så kan man ju planera utefter det och man kan kanske rätta utefter det. Får man in allting, vilket vi tyvärr får ändå, från alla olika håll på olika tider så får man hela tiden anpassa om sig. Så att man inte kan följa en tråd, eller följa ett moment eller sådär.

Men lärarna upplever att en lärplattform kan ha positiva effekter på kontinuiteten i undervisningen. När någon elev varit borta en tid kan denna följa med på lärplattformen och ta igen detta på egen hand.

Kontinuiteten skulle stärkas om man säger att det kommer ut en skriftlig uppgift i veckan, som svarar som för den här, som ett lärförhör mer eller mindre. Då skulle folk på ett annat sätt kunna följa med i kursen, alltså ledas i kursen, men också i efterhand se; vad är det jag ska hämta igen.

Som komplement till klassrumsundervisningen så anser lärarna att lärplattformen kunde bidra med flera fördelar. Till exempel så kunde de se klara möjligheter i att eleven inte behöver avsluta sitt arbete bara för att den lämnar klassrummet. Vissa elever har svårt att hitta ro i klassrummet och kan då komma ikapp genom att arbeta hemifrån också.

Alltså de här eleverna som kanske jobbar bättre hemma eller behöver extra tid, de behöver inte avsluta sitt arbete för att de råkar gå ut från mitt klassrum. Den processen kan fortsätta hela tiden och de kan själva välja när de jobbar med det.

Lärarna menar att lärplattformen kan fungera som en informationsbank där all information är tillgänglig och nåbar från andra platser än skolan. Eleven kan ladda upp sina egna arbeten vid skoldagens slut och fortsätta med det senare. Flera lärare sa dock att även om de såg de här möjligheterna så var det få elever som faktiskt gjorde så.

Omogna elever

Gymnasieelever är i en ålder där många ännu inte är mogna att ta ansvar och planera sin tid anser lärarna. Vissa lärare säger att det finns elever som skulle klara av att själv planera sina studier, men att de är ytterst få. För att eleven överhuvudtaget ska göra något behöver man övervaka dem menar flera lärare. En vanlig erfarenhet var att de flesta elever redan nu har svårt att slutföra tilldelade uppgifter och dessa lärare tror då att en ökad frihet skulle leda till att vissa aldrig blir färdiga.

Jag upplever att de drar i gummibandet mer, ju mer frihet de får ju mer drar de i gummibandet. Så ofta upplever jag att man behöver ha hårdare gränser för att det ska bli färdigt. För att det finns

väldigt lite inre press i dagens ungdomar. Allting löser sig ändå liksom. "Vi ska ju få godkänt" liksom "Det är ju lärarnas jobb att vi ska bli godkända", det har de lärt sig.

Lärarna var rädda för att om de skulle testa att låta eleverna jobba på distans så skulle det sluta med att de efter några veckor upptäckte att eleven inte hade gjort någonting. Lärarna ser det som ett måste att skolan strukturerar elevens dag och sätta upp ramar för dennes lärande. Lärarna menar att eleverna behöver ha rutiner där dagar och veckor delas in i hanterliga bitar, de kan inte själva klara av att ta det ansvaret säger lärarna.

För de här som liksom inte blir färdiga, så måste man ändå ha tydliga ramar, nu gör vi det, och liksom, dela in det i mindre bitar, i denna vecka ska vi jobba med det, och det ska vara klart den här veckan. För många är inte riktigt mogna att liksom klara av att göra den strukturen själva, så uppfattar jag det.

Lärare vid den ena av de skolorna som vi besökte menade att eleverna som gick där var särskilt ointresserade av att studera jämfört med elever på andra skolor. Man har en uppfattning om att elever som läser på olika program är mer eller mindre lätta att motivera. Detta har fått konsekvensen att lärarna har upplevt att de inte har kunnat bedriva den sortens undervisning som de hade kunnat göra med andra sorters elevgrupper.

Man kan ju säga att "nej men kör den här hemma till nästa vecka" och Naturarna gör ju det, de sitter ju uppe nätterna igenom för att skriva, för de vill ha bra betyg, medan här så säger man, "var har du din uppsats?" liksom, "ja nej, jag vet inte, jag får väl ta igen det på någon resursdag eller något."

Att få eleverna mer motiverade och självgående är dock inte omöjligt menar lärarna. Men det skulle kräva mycket engagemang och tid från lärarens sida. De upplever också ett missnöje över att lärare i tidigare stadier använder en felaktig pedagogik som gör att eleven inte kan hantera vissa större uppgifter som kräver kreativitet och reflektion. Istället har eleverna skolats till att utföra uppgifter med fördefinierade metoder. Eleven söker inte förståelse utan vill bara bli färdig upplever lärarna.

På den ena skolan upplever lärare att lärplattformen i dagsläget är överflödigt på deras skola då elevernas bristande motivation leder till att de överhuvudtaget inte besöker den.

Det är trögheten, och det tragiska är att här är inte trögheten oss, för jag och mina kollegor använder det, det tog tre sekunder sen så insåg vi att det här är ju skitbra ju, men eleverna är inte alls med på att de måste gå in på ett nytt ställe, det skiter de stenhårt i, de har tappat bort sitt lösenord vecka efter vecka så att, "nej jag kommer fortfarande inte in, kan inte du ge mig det på papper istället?" eller "kan inte du mejla den till mig?"

Detta leder till att många lärare på den skolan tvekar inför att använda plattformen. I sin tur leder det till att det inte händer så mycket där vilket ytterligare sänker motivationen för ett besök från elevens sida. En uppfattning är att man i dagsläget har andra större problem som inte en lärplattform kan lösa.

Egentligen är den tyvärr överflödigt, det är inte det problemet vi har, att vi behöver en plattform, utan vi har ett problem som ligger på den pedagogiska nivån, att vi helt enkelt inte kan kommunicera med våra elever.

På den andra skolan var lärarna mer positiva till användandet av plattformen. Detta menade de bland annat kommer sig av att de från början använt plattformen och både lärare och elever ser nu lärplattformen som en naturlig samlingsplats för information.

Kunskapsförmedling

Lärarna såg till största del den nya tidens informationsflöde som någonting positivt för elevernas lärande. Det var länge sedan som man använde läroboken som enda källa och nya infallsvinklar från eleverna välkomnas av lärarna. Den traditionella synen på undervisning, där eleven endast ska återupprepa det som läraren säger eller vad som står i boken, är förlegad anser flera av de lärare vi har pratat med.

Jag har lite svårt att sätta mig in i den där traditionella rollen för att jag har liksom aldrig jobbat så. Om man tar ett ämne som historia så visst de har en historiebok men den är ju som ett uppslagsverk i förhållande till nätet. De använder ju nätet lika ofta som de använder boken.

Ny syn på kunskap

Nya möjligheter att hitta information leder till ett nytt sätt att se på kunskap. Lärarna är tydliga i sin kritik mot ”traditionell undervisning” och gamla provformer. Att få eleven att memorera boken och sedan kunna redovisa exakt vad som står är inte intressant.

Liksom ”läs på sida 25 till sida 45” och så ska jag förhöra dem på nästa lektion. Det tycker jag är ganska meningslöst. Då tränar de ju egentligen bara deras minneskapacitet. Att kunna komma ihåg så mycket som möjligt utantill.

Istället för att läsa in fördefinierad kunskap vill man att eleven ska lära sig att förhålla sig till information. Lärarna ser det som en del av deras uppdrag att handleda eleven i informationsströmmen och ta upp ämnen som källkritik. Om elever hittar tvivelaktiga källor tycker man inte att det är ett problem, snarare tvärtom säger lärarna. De tycker istället att det är ett bra tillfälle att starta en diskussion om att man bör förhålla sig kritisk till vad man läser. Synen på vad en elev ska uppnå har förändrats tycker man. Eleven ska tänka själv, ta kloka beslut, analysera, reflektera, förhålla sig kritisk till information och så vidare. Huruvida eleverna lever upp till detta ideal går åsikterna isär.

Ja problemet med internet är ju att alla elever tror att bara för att man kan söka på nätet så är man automatiskt kompetent att hitta bra och relevant information. Att det kanske inte alltid är... de är inte alltid så kritiska till vad det är de läser.

Så kan man komma dit hän att de letar information, blir kritiska till det de hittar och så vidare. Det tycker jag att de faktiskt är, om jag ska vara riktigt ärlig, de är ganska bra på det där. Så det är ju bara en tillgång, absolut.

Den nya synen på kunskap menar dock de flesta lärare att de har haft länge, långt innan lärplattformens tid. Man tror inte heller att lärplattformen kommer att göra så stor skillnad. Däremot tycker man att lärplattformen kan fungera som ett verktyg för att effektivisera vissa av de saker de redan gör. Till exempel presentera alternativa källor till läroboken.

Samarbete

Lärarna tycker att samarbete elever emellan och med utomstående nästan enbart är positivt. I de flesta situationer bör samarbete och informationssökning uppmuntras. Men vissa saker måste eleven ändå lära sig utantill tycker man. För det första så ser lärarna att det finns det en sårbarhet i att alltid vara beroende av hjälp från andra. Kanske står man någon gång i en situation där personen som sitter inne med kunskapen är frånvarande. Dessutom så finns det en poäng med att ha koll på ett område så att man inte har en felaktig uppfattning om någonting. Om man inte ens vet vad någonting är så vet man förmodligen inte ens var man ska söka efter det säger en lärare.

Alltså någonstans måste man ha ett hum om vad saker är och var de hör hemma annars vet man inte ens var man ska söka djupare information om området om man inte ens vet var man ska börja.

I fråga om var gränsen mellan samarbete och fusk gick var lärarna något tveksamma. Man menade dock att man genom att utforma uppgifter på ett visst sätt förhindrade risken för plagiat. Till exempel så går många uppgifter ut på att eleven reflekterar över något utifrån sina egna upplevelser. Det spelar således ingen roll om eleverna diskuterar uppgifter sinsemellan eller hämtar inspiration utifrån. Att rakt av kopiera en text tyckte man dock inte var okej.

Ja, alltså om jag formulerar den så att jag faktiskt kan se elevens personlighet. Det handlar ju egentligen om att formulera uppgifter som gör att jag kan se Pelle i den här uppsatsen och om Pelle helt plötsligt försvinner så kanske jag frågar honom "Du det blev lite konstigt här."

Man lär ju känna eleverna tycker jag så att jag. Jag ser ju om det inte är deras eget språk. Det ser jag direkt. Ena gången liksom ett briljant språk, och nästa gång så kan de knappt stava. Då undrar man ju varför det ser ut som det gör.

Lärarna är överlag mycket positiva till att eleverna samarbetar. De menar att det är bland det viktigaste man lär sig i skolan. Tyvärr ser man att det ibland finns ett motstånd hos eleverna. En del lärare uttrycker en förvåning över att eleverna samarbetar så lite och menar att det är någonting som läraren ibland måste uppmuntra för att det ska ske.

Idag så får vi nästan uppmuntra eleverna att samarbeta, starta studiegrupper. "Kör för fan". "Nej jag tror jag skiter i det, jag går nog hem och skriver för mig själv."

Lärarna tycker att lärplattformen skulle kunna fungera som ett forum för diskussioner, tips och utbytande av tankar mellan elever. Men man tror att om eleverna samarbetar med varandra så sker det förmodligen inte via lärplattformen. Andra forum som till exempel Facebook tror man att eleverna hellre använder. Det krävs dock en grupp elever som är villiga att engagera sig utöver det som skolan kräver vilket enligt lärarna inte är särskilt vanligt förekommande i dagsläget.

Diskussion

Kärnan i Bergs (2003) teori är att skolan inte enbart har *ett* uppdrag utan flera. Utifrån våra intervjuer så har vi valt att fokusera på tre kategorier av de uppdrag som vi uppfattade att lärarna såg som viktigast. Vi väljer att kalla dessa för det ämnesförmedlande uppdraget, det socialiserande uppdraget och det bedömande och kvalitetssäkrande uppdraget.

Ämnesförmedling

Till att börja med så finns alltså det ämnesförmedlande uppdraget. Detta uppdrag om att lärarna ska förmedla kunskap i specifika ämnen till eleverna, så som historia eller matematik. Det är det uppdraget som man främst mäter för att utvärdera hur väl man lyckas i skolan. Arbetet med att lära ut har av lärarna beskrivits som en tvåvägskommunikation där läraren ständigt läser av om eleven hänger med. Detta har beskrivits som en väldigt direkt kontakt där kroppsspråk och ansiktsuttryck spelar en väsentlig roll. Vi fick uppfattningen av att lärarna saknar den sortens ”ledtrådar” vid kontakt online.

Hartman (2007) menar att en mer invidcentrerad skola håller på att växa fram. I en sådan skola ser han att eleven är aktiv och skapar sina egna arbeten istället för att återge lärarens material. Eleven har då möjlighet att ta större utrymme och att ta mer eget ansvar. Visionen om en mer individualiserad skola där varje elevs intressen och förmåga styr undervisningen ses av lärarna som en bra idé men svår och resurskrävande att genomföra i praktiken. Lärarna menar att lärplattformen skulle kunna vara ett fungerande verktyg för att öka individualiseringen. På lärplattformen skulle man kunna anpassa kurserna till hur eleven själv lär och vad denne är intresserad av. Lärarna ser detta som en möjlighet med tekniken men upplever också att det inte finns tid att genomföra detta. Den tiden skulle i så fall tas från tid med elevkontakt men det vänder sig lärarna starkt emot. Carlström och Wersäll (2006) menar att läraryrket ständigt intensifieras med ökade krav och mer att göra. Detta kombinerat med att läraren mister status och kritiserats vad de än gör leder till att de slutar engagera sig i frågor om utveckling. Detta ser vi som en mycket trolig anledning till varför man bara använder sig av funktioner som direkt leder till effektivisering och som inte kan kritiserats för att motverka skolans mål. Vi kan också se tendenser på att det ibland till viss mån kan handla om att behålla den lilla kontroll som läraren har över sina arbetsuppgifter. Genom att läraren väljer fokus så kan denne planera sin undervisning och se till så att arbetsbördan blir hanterbar.

Trots att en lärplattform gör att man kan lära när man vill så verkade lärarna se det som att kursupplägget behöver se ut ungefär som det gör idag. Vilket betyder att elever startar och slutar kurser samtidigt. Vad det gäller tidsaspekten hade alltså lärarna svårt att se att det skulle kunna fungera om lärandet blev för fritt. Ett vanligt argument var att det är viktigt för eleverna att genomföra samma moment samtidigt för att kunna få utbyte av varandra. Lärarna var tydliga med att poängtera vikten av samarbete mellan elever. Dessutom trodde man också att det skulle innebära organisatoriska svårigheter för läraren. Även om man menar att det skulle kunna gynna eleven så kan läraren inte följa 30 olika projekt samtidigt och ständigt vara redo för handledning och värdering av samtliga. Rent praktiskt tror alltså lärarna att det skulle bli svårt att genomföra. Som vi ser det blir följderna av det traditionella kursupplägget att det är större risk att hamna i en situation där man använder sig av det Rask (2006) kallar för "den

femtonde elevens pedagogik". När alla elever ska lära sig samma sak samtidigt finns det alltid de som ligger före kunskapsmässigt och de som ligger efter. Med ett mer fritt kursupplägg skulle eleverna alltid kunna studera på den nivå som var rätt för dem.

Något som uppfattades som positivt av lärarna var att kontinuiteten stärks av att kursmaterial och elevers arbeten kan nås från plattformen. Detta ser vi som positivt då det kan vara ett första steg till att motverka det problem som Aviram (2000) menar att skolan har. Aviram skriver att det är onaturligt att dela in dagen i timmar som inte har något logiskt samband. Han ser det som negativt att eleven behöver avbryta sin aktivitet vare sig denne är färdig eller inte. Lärarna som vi intervjuade såg också detta problem men såg att man kunde använda lärplattformen för att underlätta för eleven att fortsätta sitt arbete hemma. Detta ser vi som positivt då detta innebär en pedagogisk fördel för eleven som kan välja att jobba mer med något denne behöver ägna mycket tid åt eller helt enkelt finner intressant. Särskilt bra är detta när en elev har varit frånvarande från en lektion som då kan följa med i samma takt menar lärarna.

Lärarna känner också att det kan vara positivt att sätta press på eleven genom att ha en deadline. Då de har uppfattningen att eleven bara arbetar om de måste så blir tidsbegränsningen en anvisning om vad som förväntas av denne. Det handlar också om uppfostring. Det finns ett självändamål i att lära eleven att hantera deadlines då det är något de kommer att stöta på även i framtiden menar lärarna. Vi anser dock att det är märkligt att man lägger så stort fokus på att eleverna ska klara av att ha deadlines samtidigt som man ser det som hopplöst att lära eleven att ta eget ansvar för att planera sina studier.

Att lärarna håller fast vid denna form av tidsuppdelning kan vi se hör ihop med att lärarnas uppdrag i övrigt är diffust. Enligt Berg (2003) så är skolans styrning inte specifik utan det är i stor utsträckning upp till lärarna själva att tolka sina uppgifter. Det finns flera sätt som läraren kan bedriva sin undervisning på utan att de överskrider frirummets gräns. Vi kan då se att tiden blir en av de få fasta punkter läraren har att hålla fast i. En tidsuppdelning innebär att lärarens arbetsuppgifter åtminstone är avgränsat i tid. Gemensamma lektioner och deadlines berättigar läraren att släppa projekt efterhand. Vare sig eleven lyckas väl eller inte med att nå kunskapsmålen så hör det inte längre till lärarens ansvar efter ett visst datum. En avgränsning i tid innebär således också att antalet elever, antalet prov att rätta och antalet ämnen att vara inläst på inte kan vara hur många som helst. I slutändan så kommer man dock behöva förändra verksamheten för att kunna utnyttja den nya pedagogiska möjligheterna tekniken ger fullt ut. Som Hartman (2007) säger så går vi in i ett nytt skede där tidsaspekten är underordnad kunskapsmålen. Det är ett utav stegen mot en mer elevcentrerad pedagogik.

Lärarna säger att de skulle vilja ha fler diskussioner med eleverna och önskar att alla skulle bidra med ämnesstoff. De kan se sig själva i en roll som handledare och samtalsledare. Ett sådant arbetssätt bidrar till att uppnå flera av målen som skolan har menar lärarna. Till exempel så diskuterar lärarna gärna källkritik med eleverna och uppmuntrar dem till att ifrågasätta den information de får. Detta tror vi bland annat kan vara en effekt av det som Carlgren (1999) anser, att den ökade tillgången till information betyder att alla kan vara expert. Det är således inte självklart att läraren vet mer än eleven. Detta var även lärarna

medvetna om och vi märkte att de därför intog en ödmjuk inställning till sig själva och sin ämneskunskap.

Carlgren (1999) skriver att den ökade tillgången till information har lett till att läraren får fungera mer som en samtalspartner och som ett stöd för att eleven ska kunna finna sin egen kunskap. När det gäller detta kan Aviram (2000) också se en positiv utveckling mot sin önskan att göra elev och lärare till mer jämbördiga och fria från sina roller. Avirams idéer om att det lika gärna skulle kunna vara eleven som lär läraren eller att man lär tillsammans verkade vara en tilltalande tanke hos lärarna. Vi kan alltså se att en viss förändring har skett vad gäller lärarens identitet även om de menade att detta på grund av elevernas bristande engagemang sällan skedde i praktiken.

Lärplattformen sågs som ett i teorin bra verktyg för detta. I praktiken användes dock plattformen i mycket begränsad utsträckning till att handleda elever. Lärplattformen sågs inte som ett bra verktyg för att föra diskussioner om kursämnet. Lärarna menade att de föredrog att diskutera muntligt i det fysiska mötet i klassrummet. Detta tror vi kan bero på att lärarna föredrar en direkt dialog och att de därför inte gillar fördröjningen i till exempel ett diskussionsforum. Lärarna kunde se vinster i att eleven fick tid att formulera sig i en textbaserad dialog. Men detta användes mycket begränsat då lärarna menade att eleverna är för dåligt motiverade till att arbeta på distans och utan någon som kontrollerar dem så som lärarna gör i klassrummet. Vi förstod det som att lärarna känner att det är lättare att motivera eleven om denne är på plats i skolan.

Uppfattningen att en skriftlig kommunikation är underlägsen den muntliga tror vi kan komma från dels lärarnas personliga preferenser men även från en tradition av att det är så man alltid undervisar. Vi lutar oss här mot Lorties (1977) resonemang om att läraren använder sig av sin egen skolgång som förebild till sitt eget yrkesutövande. Då läraren socialiserades in i skolans värld under en tid då kommunikation via internet inte förekom så ingår detta inte i referensramen för hur undervisning ska ske. Motståndet mot att flytta undervisningen online kan därför sägas komma från lärarens bild av undervisning.

Social utveckling

Det andra uppdraget som lärarna tycker att skolan har är att socialisera eleverna till att kunna umgås och samarbeta med andra människor. I det fallet så hade många lärare en uppfattning om att det är svårt att genomföra genom datorkommunikation. De ser det som att den sortens kommunikation är ”bara text” och att det är alldeles för bekvämt för eleven att kunna gömma sig bakom en skärm. Man ser det som ett lärtillfälle att eleverna måste träffas och då även behöver ta itu med sina relationer. Detta tror vi skulle kunna vara en generationsfråga då lärarna inte har samma vana som eleverna att uttrycka sina känslor via sociala medier.

Vår uppfattning är att social utveckling var ett mål som värderades mycket högt av lärarna. De tycker att skolan har ett viktigt uppdrag i att fostra elevernas sociala kompetens då det är viktigt att eleverna fungerar socialt i framtiden. Vi fick också uppfattningen om att detta var något som man dessutom anser sig lyckas med riktigt bra. Då elevernas sociala situation är ett område som de kan påverka och ser framsteg i så väljer de att lägga stor vikt på just det. Detta

stämmer väl överens med Lorties (1977) tankar kring hur belöningsystemet fungerar i skolan. Lortie menar att lärarna söker belöningar i form av bevis på att de lyckas nå eleverna och de vill se en tydlig framgång. När en lärare lyckas få bättre kontakt med en elev kan hon på så sätt känna att hon gör ett bra jobb. Lärarna vi intervjuat ser inte att målet om socialisering kan nås på ett tillfredsställande sätt genom att arbeta via en lärplattform. De ser plattformen, och den kommunikation som finns där, som ett sämre substitut mot att diskutera öga mot öga. Vi ser att detta är en stor orsak till varför de håller hårt i att diskussionen ska föras i det fysiska klassrummet. I den miljön ser de alltså att de lyckas bra med detta uppdrag. Vi ställer oss dock frågande till om lärarna har insett lärplattformens fulla potential vad det gäller elevers sociala utveckling. Det är sant att det fysiska mötet är unikt, men att diskutera och umgås med hjälp IT och via olika nätverk på internet har andra fördelar. Bland annat har Morgans (2003) undersökning visat att de lärare som i stor utsträckning använder de interaktiva verktygen känner att de kommer närmare sina elever.

Uppfattningen bland lärarna är att samarbete är något positivt som ska uppmuntras i skolan. De ser inga negativa konsekvenser av samarbete utan uppmuntrar aktivt eleverna till att ta hjälp av varandra. De motiverar detta genom både pedagogiska motiv och praktiska omständigheter. Lärarna har svårt att se lärplattformen som ett verktyg för samarbete eleverna emellan. Lärplattformen används i dagsläget mestadels för envägskommunikation så som publicering av material och inlämning av uppgifter. Det kan ifrågasättas om lärarna ser lärplattformen som ett interaktionsverktyg eller som ett presentationsverktyg. Även Vovides (2007) fann att användandet av lärplattformen ofta begränsas till att publicera material medan pedagogiken inte förändras nämnvärt. Användningen och synen på lärplattformen anser vi tyder på att lärarna inte har insett potentialen med de möjligheter verktyget ger för samarbete. I och med detta så riskerar man att missa de delar av lärplattformen som skulle kunna innebära nya former av pedagogisk verksamhet.

Även om lärarna sa att de såg samarbete som något mycket viktigt så verkade de inte se lärplattformen som ett givet hjälpmedel för att få eleverna att samarbeta. Vi ser det som att lärplattformen bör användas som en given knutpunkt för allt eleverna gör i skolan. Vi anser också att diskussion på lärplattformen inte bara ska ses som något frivilligt. Lärarna bör utforma uppgifter där diskussion och samarbete är något som krävs och bedöms. Vi tycker att lärplattformen har vissa unika egenskaper som gör att det kan finnas vinster i att hålla diskussionen där. Bland annat får varje elev chansen att i lugn och ro formulera sig. På grund av det kan alla komma till tals, vilket är positivt för de elever som har lättare att uttrycka sig i text än muntligt. Dessutom gör närheten till Internet att man kan flytta in externa källor och på så vis berika diskussionen.

Kvalitetssäkring och bedömning

Det tredje uppdraget är att bedöma elevers prestationer och sätta betyg. För detta uppdrag så menade lärarna att det absolut viktigaste var att lära känna eleven, på så sätt förstår man hur denne tänker och fungerar. För att kunna lära känna en elev så måste man träffas mycket i verkligheten menade lärarna. Det räcker således inte med kommunikation via lärplattformen. Lärarna såg däremot ingen större problematik vad gäller samarbete och tillgång till många källor för att kunna sätta betyg. De såg dock inte att eleverna använde just lärplattformen till

de ändamålen. I dagsläget ser lärarna inte betygssättning som något svårt mer än att det tar mycket tid. En reform mot ett friare upplägg i skolan där lärplattformen står i centrum skulle dock kunna innebära svårigheter menar lärarna.

Berg (2003) skriver om att man har resultatkrav i skolan för att kvalitetssäkra den. Han menar att det är en av de mest problematiska uppgifterna som läraren har att leva upp till. Konkret handlar det om att de måste sätta ett betyg på varje elev, men det handlar inte bara om en ren sorteringsproblematik. Svårigheten ligger i att lärarna har i uppgift att se till så att eleverna lär sig och då måste de kunna kontrollera så att alla tar del av undervisningen och fullföljer utbildningen.

Innan vi gjorde våra intervjuer så trodde vi att lärarna skulle se att samarbete mellan eleverna skulle kunna innebära problem. Vår förutfattade mening var att lärarna skulle tycka att det var svårt att sätta betyg när man inte vet vem som har gjort vad i ett arbete. Under intervjuerna så förstod vi att detta endast var ett marginellt problem. Lärarna såg inga svårigheter i att bedöma hur mycket varje elev har presterat. Däremot så såg man en motsättning i att kunna kontrollera vad eleven har lärt sig om större delen av undervisningen sköts via lärplattformen. Till att börja med så upplevs det som svårt att se hur eleven ”ligger till” om man inte möts regelbundet. Detta skulle kunna leda till att eleven inte gör något skolarbete alls under flera veckor trodde lärarna. Vissa lärare menade att det var mycket troligt att det är vad som skulle hända för många av eleverna om de inte rent fysiskt behövde vara i skolan. Lärarna framhåller att de har ett ansvar för att tala med eleven om denne riskerar att bli underkänd och ett friare schema skulle innebära att man inte skulle kunna leva upp till det.

Vovides (2007) menar att elevens förmåga till självständighet måste tränas upp. Han ser då på lärarens roll som en handledare. Om man ser det ur det perspektivet så borde det kunna fungera minst lika bra att löpande följa och handleda eleven via plattformen. Att man inte träffas fysiskt behöver på så sätt inte betyda att man inte kan se hur eleven ”ligger till”, snarare tvärt om. Om uppgifter alltid formas så att lärplattformen involveras så kan läraren följa elevens arbete oavsett om denne fysiskt är i skolan eller inte. Det kan t.ex. handla om att eleven kan göra blogginlägg om sin utveckling, får handledning via plattformen och att denne lägger upp alla sina arbeten där. När det går mot en mer individcentrerad skola som Hartman (2007) menar så behöver eleven lära sig att bli mer aktiv i lärandet. Det är något som vi tror lärplattformen kan hjälpa till med. Eleven blir mer fri i tid och rum, men läraren kan fortfarande följa och stödja elevens utveckling nära inpå.

Lärarna diskuterar också vad som är betygsgrundande. De menar att betyget inte enbart ska grundas på text. Undervisning via lärplattformen skulle för dem innebära att man var tvungen att använda sig av traditionella examinationsformer som skriftliga prov och uppsatser. Lärarna anser att de behöver se flera sidor av eleven, till exempel hur den agerar i ett klassrum med sina klasskamrater. Att man då har mycket gemensam schemalagd tid tillsammans är viktigt för att lära känna varje elev för att kunna göra en rättvis bedömning tycker lärarna. I detta tycker vi oss kunna utläsa en uppfattning av lärplattformen som ett främst administrativt och informationsutdelade verktyg. Detta sätt att använda plattformen är enligt både Morgans (2003) och Lonns (2008) undersökningar mycket vanligt. Möjligheter som att arbeta

tillsammans runt frågeställningar eller möjligheten att diskutera källor och ny information i diskussionsavdelningar verkar inte vara det som läraren främst tänker på vad gäller lärplattformen. Detta tror vi i stor grad påverkar läraren att begränsa sin användning. Detta trots att eleverna idag vanligtvis har stor vana i att umgås och diskutera i textform på internet. Vi tror alltså att det här finns en stor outnyttjad potential för lärande som lärarna väljer bort eller inte kan se.

Slutsats

Över lag så var reaktionerna kring lärplattformen positiva hos de lärare vi har intervjuat. Men vi märkte samtidigt att de var något skeptiska till flera av de användningsområden som vi kunde se. Enligt Lane (2008) är det inte ovanligt att lärare är nöjda med lärplattformens funktioner, men det behöver inte betyda att de ser den ur ett pedagogiskt perspektiv. Användningen av lärplattformarna på de skolor vi undersökt koncentreras runt administrativa sysslor och förändrar väldigt lite i undervisningen och organisationen runt elevens lärande. Det är tydligt att lärarna inte tagit till sig de nya möjligheterna att utveckla undervisningen och förlänga skolans verksamhet. Vi tror att detta kan bero på ett problem som skolan har haft sedan länge, redan innan datorerna gjorde sitt intåg. Vi hänvisar här till Gunnar Bergs (2003) teori om att frirummet är så stort och otydligt så att det blir svårt att greppa. Lärarna har ett handlingsutrymme som i teorin innebär en väldigt stor professionell frihet. Samtidigt är det en yrkesgrupp som får utstå mycket kritik och har många olika ideal att nå upp till. Detta kombinerat med en stor arbetsbörda och mycket ansvar gör att motivationen till förändring är liten. Då man redan har ett system som åtminstone fungerar så är det ett tryggt val att fortsätta på samma sätt. Vi tror att osäkerheten för att göra fel kan hämma utvecklingen då man jobbar med människor och på en arbetsplats där marginalerna är små. Genom att bara använda lärplattformen till att till exempel dela ut dokument så behöver läraren inte reflektera över skolans mål eller resultatkrav. Detta blir därför en relativt oproblematiserad process för läraren. Det leder dock inte till några pedagogiska innovationer.

Metoddiskussion

Vår undersökning har enligt oss varit lyckad men självklart finns det saker vi i efterhand ser att vi hade kunnat göra annorlunda. Nedan går vi igenom vad vi har upplevt varit bra och vad vi hade kunnat göra bättre.

Val av metod

Valet av kvalitativ metod gjordes utifrån våra frågeställningar som syftar till att undersöka vad respondenterna upplever. Alveson och Sköldberg (2008) stödjer oss i vårt val genom att uttrycka att kvalitativ metod fokuserar på att förstå och tolka människor upplevelser. Vi anser att denna metod var ett naturligt val och att resultatet hade blivit lidande om vi valt en annan metodologisk ansats. Intressant vore dock att genomföra en kvantitativ studie för att försöka sätta siffror på hur fördelningen av upplevelserna ser ut hos lärarna.

Val av verktyg

Vi valde att använda oss av intervjuer som verktyg i undersökningen. Även i efterhand står vi fast vid att detta var det bästa för vår undersökning. Vi kunde ha valt att observera lärarna i deras arbete men inblicken i deras resonemang hade då varit mycket begränsad. Istället hade vi fått dra slutsatser utifrån deras observerade arbetssätt. Detta hade skadat både tillförlitligheten och giltigheten utifrån våra frågeställningar som handlar om lärarnas upplevelser. För att undersöka just hur en individ upplever ett fenomen anser vi intervjun mest lämplig. Detta då fokus för intervjun enligt Kvale (1997) ligger på att få insikt i en persons livsvärld.

Provintervju

Innan vi genomföre vår studie höll vi en provintervju. Denna fann vi var mycket nyttig och givande då vi fick chansen att förtydliga våra frågor. Lantz (2007) har framhållit vikten av att respondenten för provintervjun möter samma krav som respondenterna i undersökningen. Vi upplevde att trots att vår provrespondent inte mötte alla dessa krav gav provintervjun en bra feedback på våra intervjufrågor. Fler provintervjuer hade troligtvis gynnat undersökningen, men tidsbrist gjorde detta omöjligt.

Urval

Vid intervjuer finns alltid en risk att endast personer som är positiva till och bekväma med ämnet vill delta i studien. Vi ville fånga upplevelserna från både de som använder plattformen i stor utsträckning och de som helst undvek den. Vi var därför noga med att redan i missivbrevet poängtera att vi söker respondenter med både omfattande och mer begränsad användning av lärplattformar. Då användningen av lärplattformen ännu är frivillig på många skolor i kombination med att det var frivilligt att ställa upp på intervju misstänker vi dock att urvalet kan ha blivit något snedvridet. Vi fick uppfattningen att de lärare vi intervjuade var något mer positiva till lärplattformen än genomsnittet av deras kollegor. Vi var medvetna om detta potentiella problem redan innan vår undersökning och har gjort vad vi kunnat för att motverka detta. Men vi menar ändå att resultatet ska ses i ljuset av denna problematik. I framtida studier rekommenderas att först göra en analys av loggar för användningen av lärplattformarna. Detta för att sedan göra urvalet med den faktiska användningen som utgångspunkt. Detta fanns varken tid eller tillstånd till för vår studie och resultatets generaliserbarhet, i den mån det finns för kvalitativa studier, kan därför ha påverkats negativt.

Valet att utföra intervjuerna på två olika skolor är vi nöjda med. Skillnaderna mellan skolorna var stora och detta gav en inblick hur mycket skolkulturerna påverkar lärarna i deras arbete och synsätt. På grund av att vår undersökning utförts på två olika skolor anser vi den vara mer användbar och intressant för fler att ta del av då den inte endast behandlar *en* skola med *sina* speciella omständigheter.

Intervjumetod

Vi valde att använda oss av en öppet riktad intervju som enligt Lantz (2007) går ut på att förstå hur respondenten förstår ett visst fenomen och vilken mening de lägger i det. Vi upplevde att detta var en bra intervjumetod för våra frågeställningar. Då vi valt att göra en friare form av intervjuguide kunde vi anpassa följdfrågor efter respondentens svar. Detta var en stor vinning för vår undersökning då upplevelsen av lärplattformarna i vissa fall skilde sig avsevärt. Detta hade varit svårare att fånga upp om vi använt en mer statistisk intervjumetod.

Etik

Vetenskapsrådets (2002) fyra etiska principer har följts under hela undersökningen. Vi hade från början bra insikt i vad som krävs för att tillgodose dessa. Vi tog hänsyn till dessa principer genom hela undersökningen och upplevde inga problem med att hålla dem. Vi är alltså mycket nöjda med hur dessa principer har följts och i denna undersökning visade det sig vara ganska oproblematiskt att tillgodose dessa krav.

Litteraturlista

- Alvesson, Mats, Sköldberg, Kaj 2008. *Tolkning och reflektion*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Aviram, Aharon 2000. From "Computers in the Classroom" to Mindful Radical Adaptation by Education Systems to the Emerging Cyber Culture. Netherlands: Kluwer Academic Publishers. *Journal of Educational Change* 331–352, 2000.
- Berg, Gunnar 2003. *Att förstå skolan*. Lund: Studentlitteratur AB
- Carlgren, Ingrid. Hörnqvist, Berit 1999. När inget facit finns - Om skolutveckling i en decentraliserad skola. (Skola i utveckling) Stockholm: Skolverket.
- Carlström, Inge. Wersäll, Britt-Louise 2006. Nya lärarroller, samhällsförändringar och skolkultur. I *Läraryrollen i ett föränderligt samhälle*. Länsförsäkringar.
- Hargreaves, Andy 1998. *Läraren i det postmoderna samhället*. Lund: Studentlitteratur.
- Hartman, Joel L. Dziuban, Charles and Brophy-Ellison, James 2007. *Faculty 2.0*. University of Central Florida. Educause, September/October 2007
- Hartman, Joel L. 2008. *Moving Teaching and Learning with Technology*. *EDUCAUSE*, vol. 43, no. 6 (November/December 2008)
- Jafari, ali. McGee, Patricia. Carmean, Colleen 2006. *Managing Courses, Defining Learning: What Faculty, Students, and Administrators Want*. Educause, July/august 2006
- Kvale, Steinar 1997. *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Lane, Lisa M. 2008. *Toolbox or Trap? Course Management Systems and Pedagogy*. Costa College in Oceanside, California. *EDUCAUSE QUARTERLY*, Number 2 / 2008
- Lantz, Annika 2007. *Intervjumethodik. 2.*, [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur AB.
- Lonn, Steven. Teasley, Stephanie D. 2008. *Saving time or innovating practice: Investigating perceptions and uses of Learning Management Systems*. University of Michigan. April, 2009
- Lortie, Dan C. 1977 *Schoolteacher : a sociological study*. Chicago : Univ. of Chicago Press
- Morgan, Glenda 2003. "Faculty Use of Course Management Systems" *EDUCAUSE Center for Applied Research*, May 2003
- Persson, Anders 2003. *Skola och makt*. Stockholm: Carlsson Bokförlag
- Rask, Stig Roland 2006. *När det gamla möter det nya – Om skolan och den nya tekniken*. Solna: Ekelunds/Gleerups Utbildning AB
- Rogers, Everett M. 2003. *Diffusion of innovations*. New York: Free press.

Samarawickrema, Gayani, Stacey, Elizabeth 2007. *Adopting Web-Based Learning and Teaching: A case study in higher education*. Distance Education, 28: 3, 313 — 333

Teasley, Stephanie D. 2009. *Efficiency or Innovation: Can Learning Management Systems Be*

Vetenskapsrådet 2002. *Forskningsetiska principer*. (elektroniskt dokument) URL <http://www.vr.se/download/18.668745410b37070528800029/HS%5B1%5D.pdf> Hämtad: 2009-09-13

Vovides, Y. Sanchez-Alonso, S. Mitropoulou, V. Nickmans, G. 2007. *The use of e-learning course management systems to support learning strategies and to improve self-regulated learning*. The George Washington University

West, Richard E., Waddoups, G, Graham, Charles R. 2006. *Understanding the experiences of instructors as they adopt a course management system*. Educational Technology Research and Development Volume 55, Number 1 / February, 2007

Bilagor

Hej!

Vi är tre studenter som läser till IT-pedagoger på Högskolan i Borås. Vi har precis börjat skriva vårt examensarbete om lärplattformar i skolan och hur dessa används. För en tid sedan tog vi kontakt med [namn] på [lärplattformsföretag] med en fråga om vilka skolor i [stad i västra Sverige] som använder deras lärplattform. Vi fick då bland annat tips om att kontakta er skola.

Vi skulle vilja komma i kontakt med lärare som i sitt arbete använder sig av en lärplattform. Dessa lärare skulle vi vilja intervjua i ca en timme. Syftet med intervjuerna är att få en uppfattning om hur lärare ser på lärplattformen som ett verktyg i sitt arbete. Intervjuerna kommer sedan att resultera i en uppsats på c-nivå under vår utbildning till IT-pedagoger.

Är det möjligt skulle det vara av stor betydelse för oss om vi fick intervjua några lärare på Er skola. Vårt önskemål är i så fall att dessa lärare ska ha varit verksamma i minst tre år. Det spelar ingen roll i hur stor utsträckning de använder sig av lärplattformen. Vi vill gärna komma i kontakt med fem slumpvis utvalda som är villiga att medverka.

Med vänliga hälsningar

Mattias Karlander
Stina Hellberg
Daniel Andersson

Bilaga 2

Hej!

För en tid sedan tog vi kontakt med [namn] angående ett antal lärarintervjuer som vi skulle vilja utföra på er skola. Intervjuerna är en förutsättning för vår undersökning om lärplattformar och hur lärare ser på dessa. Resultatet kommer att ingå i en uppsats på c-nivå under vår utbildning till IT-pedagoger.

Är det möjligt skulle det vara av mycket stor betydelse för oss om vi fick intervjua dig. Det spelar ingen roll i hur stor utsträckning du använder dig av lärplattformen eller hur väl du behärskar den. Intervjun beräknas ta ca. en timme. Det insamlade materialet kommer enbart att behandlas av oss, och din identitet avslöjas inte i uppsatsen.

Om du har möjlighet att medverka eller har ytterligare frågor så kontakta oss via e-post.

Med vänliga hälsningar

Mattias Karlander
Stina Hellberg
Daniel Andersson

Bilaga 3

Del A

Vilka ämnen undervisar du i?

När införde ni lärplattformen?

Vad är syftet till att man införde plattformen?

Vilken utbildning har ni fått?

Vad använder du i dagsläget lärplattformen till? (syfte)

Del B Hur långt kan man dra det? / Vad betyder det i förlängningen?

Med lärplattformen så kan lärandet ske hemifrån som ett alternativ till klassrumsundervisningen. (Möjligheter) (problem) (Elevers lärande?) (vad innebär det här för dig som lärare? / dina uppgifter? / din tid?) (kontroll? / Betyg?) (Regler?) (Elever, kollegor, föräldrar?) (Exempel på när ni har arbetat så här ?).

Lärplattformen ger större utrymme för eleven att nå kursmålen i sin egen takt i och med att man inte behöver vara bunden i tid och rum. (kan få till följd att eleverna inte läser samma sak samtidigt.) (Möjligheter) (problem) (Elevers lärande?) (vad innebär det här för dig som lärare? / dina uppgifter? / din tid?) (kontroll? / Betyg?) (Elever, kollegor?) (Exempel på när ni har arbetat så här ?).

Med hjälp av internet och lärplattformen kan elever hitta och argumentera för källor som motstrider det som presenteras av dig som lärare. (går emot det som är den "allmänna uppfattningen" - finns mycket på internet) (Möjligheter) (problem) (Elevers lärande? - okej att de lär sig tveksamma saker?) (vad innebär det här för dig som lärare? / dina uppgifter? / din tid?) (Exempel på när detta har hänt?) (värdegrund - ändras din roll?) (exempel på situation).

I och med internet och lärplattformen blir det mer naturligt för eleverna att i alla lägen kunna ta hjälp av varandra och utomstående. (även på tentor osv) (Möjligheter) (problem) (Elevers lärande?) (vad innebär det här för dig som lärare? / dina uppgifter?) (kontroll? / Betyg?) (Elever?) (Hur fungerar det hos er ?) (var går gränsen i mellan samarbete och fusk?) (Finns det någon gång eleven måste kunna hantera en uppgift själv?).

(Elever, Kollegor, Föräldrar, Ledning, Samhället)

Hur tror du att omgivningen skulle reagera om du gjorde så?

Vad tror du är omgivningens syn på detta?

(Lärandet, Tidsåtgång, Resurser, Regler/Lagar, Betygsättning)